

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . 6 ft.
Fél évre . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a lap tulajdonosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ KOZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasáboz petit sor
10 kr., többzetűri hirtetésnél olcsóbb. Nyilvántartásra 25 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések Bittermann Nándor nyomdájában és a szerkesztőnél fogadtatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 15 kr.

Megjelenik minden kedden.

Egyes szám ára 15 kr.

agyobbszerű pénzügyi rázkódások hullámai, akár honnan csapjanak ki, ma már többé kevésbé mind az öt világrészt felriasztják.

Ha egyebe nem, hát egy szerény sorsjegye, vagy biztosítási kötvénye csak akad minden családfőnek és ennyiben minden pénzvivatart meghökkenet mindnyájunkat.

A napi lapokban sokat emlegetett párisi tönk, a pénzpapírok majd minden ágára kihatóván, nem maradhatott a sok francia tőkét forgató magyarországi biztosító társulatokra sem befolyás nélkül. E közérdekű kérdés felől olvasóinkat tájékoztatók, két tekintélyes bécsi lapnak, pénzkapacitásuktól eredő oly cikkeit, melyek a megyénkben is ügyködő »Magyar-Francia« és »Gresham« társulatokat illetik ezennel ide iktatjuk.

A bécsi »Presse« január 31-iki száma a magyar francia biztosító intézetet a párisi tőzsdékrizissal hozván összekötötte, következőleg nyilatkozik: »Dacára a magyar-francia biztosító intézet részéről szelnek bocsájtott demantiknek, a párisi börzékrisis nem maradt minden következmények nélkül nevezett biztosító társaságra nézve. A magyar francia épen nem takarékos ügyvitel már jóval a párisi katasztrófa előtt okot szolgáltatott ezen intézet megteremtőinek elégedetlenségére; de a jövőre tett fényes ígérekkel mindannyiszor lekenyereznünk engedték magukat az illetők, s így az ezen biztosítás megalapítására beruházott milliók egyelőre még itt vannak. Ma azonban az ügyek másként állanak, s nem tehető fel, hogy a párisi faiseurök 4 millió arany forintot még tovább is oly ügyvitelre bizzanak, mely eddig is elég szerencsétlennek bizonyult. Azt is hallottuk, hogy a magyar-francia részvénytőkéjét lényegesen leszállítják. A szándékolt részvénytőkéreduktió annál is valószínűbb, miután ezen társulat nagy veszteségekkel sújtott francia részvényeseire nézve nem kevésbé csábító leendő azon kilátás, hogy a magyar-franciára beruházott 8 millió frank egy részéhez ilyformán juthatnak.

A »Wiener allgemeine Zeitung« ugyanazon napon kiadott számában pedig a »Gresham«-mal foglalkozik, és róla következőleg ír: »Nálunk a külföldi biztosító társaság nimbusza már évek óta alapjában szétbomlott; mégis akadnak hazánkban működő külföldi biztosító intézetek, melyek erősen bizva azon körülményben, hogy évi üzletkimutatásaikhoz nehezen vagy épen nem juthatni, most is még a hatalom és szilárdság szemfényvesztésével ámitják a hiszékeny közönséget. Ezen intézetek közé számítható a londoni »Gresham« is, melynek itteni fiókja szinleg önálló intézetet képvisel, míg a valamivel szigorúbb törvényhozás egyrészt, s az elért siker másrészt ezen önállóság feladására, és segédforrások igénybevételére készítet. Hogy az itteni fiók-üzleti eredménye nem kielégítő, utóvégre is mellékes dolog, de hogy a londoni központi ügyvitel sok kívánnivalót hagy fenn, mégis oly körülmény, melyre a közfigyelmet felhívni kötelességünkben áll. A múlt évi december 8-án tartott közgyűlés, mely elé az 1880-ik év július 1-étől bezárólag 1881-ik év június 30-ikáig tartó üzletvé eredménye terjesztett, oly sebhelyeket tár elénk, melyeknek gyógyulása alig várható — Jellemző az, hogy ezen törülmetszett angol intézet frank értékben mérlegez, — valószínűleg azért, hogy imponáló, nagyobb számokban beszélhessen. A kimutatott 288.000 frank tiszta nyereség oly csekélynek tűnik fel — 12 millió díjbevétel, s azon örömménnel szemben, hogy (871 millió alaptőke után) kamat és osztalékrovaton 2879 millió szerepel, miszerint ebből kézfelfoghatóan kiviláglik, hogy a tulajdonképeni üzlet tényleg nagy veszteségekkel volt össze kötve. Ha valamely társulat roppant tőkéjének

egész jövedelmét a túlhalandóságból származó veszteségek fedezésére kénytelen fordítani; akkor méltán attól lehet tartani, hogy növekedő érdekelttség mellett, a könnyen beállható fokozott veszteségek fedezésére, a tőkék megtámadására lesz utalva, ami pedig az intézet végpusztulásának kezdetét jelenti. Az kétségtelven, hogy a »Gresham«-nál szembeötölő a túlhalandóság, habár a mérlegben fövölt 5744 millió halálesetre fizetett összegek részletes kimutatása teljesen hiányzik. — Így tehát az ebből bevételezett díjnak 50% a csupán halálesetekért fizetett ki. — oly arány, mely határozottan kedvezőtlen, s felderíti az ezen intézetnél uralkodó veszélyes systemát, a mely szerint az átvállalt kockázatoknak csak csekély töredékét (mindösszesen 98.299 frank viszontbiztosítási díjat fizetett) szokta viszontbiztosítani. Figyelemreméltó, miszerint ezen szakértői vélemény, mely minden kételyen felül elénkbe tárja a helyzetet, a közönségnél is kezd lábrakapni, ami nemcsak a visszavásárlások tömegéből — 845180 frank — tűnik ki, hanem a nagy költségekből is, mely cím 1.109.427 frank bizományi és 2.062.941 frank üzleti kiadásokat tüntet fel, s amely az összes díjbevételek 25%-át képviseli. — Ha tekintetbe vesszük, hogy pl. a gothai életbiztosító társaság csupán 5% díjbevételeinek szótólját fordítja üzleti költségekre, világos, miszerint a »Gresham« csakis nagy áldozatok és költséges eszközök árán tartja fenn üzletforgalmát. — Ezekről különben lehetetlen- ség kellő tájékoztatást szerezni, miután a mérleg a kategóriák részletezését készakarva kerüli, sőt a fennálló kockázatok összegét sem tartja szükségesnek felemlíteni, nehogy valaki képes legyen a díjtartalékok elégtelenségét a kockázatok arányához megítélni. De hogy a kiállítás (Eloci- rung) sem kielégítő, azt bizonyítja a vagyon állása, melyben 1.856.010 frank »ügynöki künné- vőségek« és 2.121.415 frank pedig be nem szedett díjhátralékok címekkel szerepelnek. A mérleg még sok egyebet is elhallgat, mi a biztosítottakat érdekelné stb., s melyre legközelebb még vissza fogunk térni. Ilyenek után bizony jó lesz kerülni a külföldi társulatokat, s inkább pártolni a hazai elismert jőnévű intézetet; s valamint egy angol vagy franciának sem jutna eszébe vagyonát vagy plane életét magyar társaságnál biztosítani, ugy mi is forduljunk bizalmunkkal a mi intézeteinkhez, és maradjunk meg az »Első Magyaránál«.

Ha a Ringszínház katasztrófája az európai színházépítés reformját eredményezhette: legyünk olyan okosak mi is, hogy ilyen társulatoktól, melyek — mint most véletlenül kitudt — ami pénzeinkkel istenkísértő kockázatokba keverednek, óvakodjunk az által, hogy biztosításainkat lehetőleg hazai társulatoknál eszközöljük, annál is inkább, mert teszem a fentnevezett, teljesen megbízható.

Közegészségügy.

Zombor sz. kir. város közegészségi állapota 1882-ik évi január hóban.

Városunkban a közegészségügy állapota e hóban, viszonyítva azt a múlt havhoz nem mondható teljesen kielégítőnek, miután mind a betegülési, mind a halál- zási esetek száma növekedett.

E nem várt fordulat okán vehető e hó szokatlan légtüneti viszonyai, valamint a legközelebbi környékünkben (Monostorszeghen, Kupuszán s. a. t.) keletkezett kedvezőtlen egészségi állapotok, melyeknek talán megfelelőleg, a közelség okozta gyakoribb érintkezés folytán, leginkább városunk délnyugoti részén fekvő tanyákon merült fel szórványosan a kanyaró és ronsólorok.

Személyes meggyőződést szerzendő, bejártam Kisbécstől kezdve Sikarán, Bukovácon át Csieso óig fekvő szállásosportokat és ismét sajnálattal kellett tapasztalnom, hogy főleg a hét éven alóli gyermekekre hygienicus szempontból való házi felügyelet teljesen elhanyagolt, hogy a gyermekek egész életmódja semmiben sem felel meg a legprimitívebb egészségi követelményeknek, mely társadalmi nyomor, csak telette lassan, népünk kulturális emelkedésével (egész-

ségtan-népiskolai buzgó oktatása az 1876. XIV. t. c. 41. és 42. § értelmében!) lesz idővel megszüntethető.

Mindennek dacára a gyermekek egészsége s jó kinézése nem sok kifogásolni valót engedett.

A bukóváci iskolába járó 30 gyermek közül csak egy fektült kanyaróban s egy hártvás torokgyíkban. Meglátogattam ezen kívül több bel- és külvárosi iskolát; egy diphteritis s néhány könnyű kanyaró esetet találtam szelence külvárosban.

Hogy pedig minden hó folyamán még, előbb mintsem a városi halottkém, rendszeren a hó végén hoz- zam terjeszteni szokott halottvizsgálati jegyzőkönyveit benyújtán, mindennemű ragályos kór nem esetlegi fel- lépése azonnal tudomásomra juthasson és a megfelelő intézkedések részéről azonnal megtétezhessenek, kívá- nandó volna, hogy ez iránt a megkeresett gyakorló or- vos urak a városi közigazgatási bizottság 1880. évi február hó 5-én kelt 25. számú határozatához képest az orvosi magán gyakorlatukban felmerülő bármely nemű heveny fertőzőési kórosetet a városi főorvossal haladéktalanul közöljék.

És/leltettek e heveny fertőző kórok szórványos esetei mellett e hóban még főleg a légző szervek hu- rutos és lobbos bántalmi s egyéb illült kórallapotok.

Meghalt e hóban: 71 egyén; 1880-ban: 99, tehát 18-al több; 1881-ben 69, tehát 2 vel kevesebb.

E hóban elhaltak közül 35 férfi és 36 nő; 16 éven aluli 28; ezek közül 12 gyógykezeltetett és 16 nem; hét éven felüli 43; ezek közül orvosoltatott 21 és 22 nem; összesen gyógykezeltetett 33 és 38 nem.

A halálokok a kezelő orvosok és a halottkém meghatározása szerint a következők:

1. Ragályos betegségben meghaltak: hártvás to- rokgyíkban 1; ronsóloroklobban 8 (a meghaltak 11%, ezek közül 2 gyógykezeltetett, 6 nem) hagymázban 1, kanyaróban 1, vörhenyben 1.

2. Egyébb betegségek folytán: veleszületett gyengeség 3, gyermekaszály 2, göresök 7 (a meghal- tak 10%) gyomorbelhurut 2, tüdőlob 4, tüdőgümőkór 16 (a meghaltak 22,5%) szájszűkület 2, rák 1, veselőb 1, lépdrag 1, angolkór 1, agyorsorvadás 2, hők- hurut 1, agyburaklob 1, légrekedés 1, tüdőlegdrag 1, méhlob 1, aggaszály 9, égett seb 1, vízbe fult 2; halva született 5 leány és 2 fiu, összesen 7.

Az elhaltak kora: 0—1 évig: 15 (mind törvényes) 1—5: 12, 5—20: 10 (összesen 0—20 évig: 37), 20—30: 6, 30—40: 5, 40—60: 14, 60—80: 8, 80-on túl 1.

Élve születtek e hóban 69; 1881-ik január havá- ban 71. Az e hóban születettek közül törvényes 35 fiu és 29 leány; törvénytelen 2 fiu és 3 leány; összesen 64 törvényes és 5 törvénytelen gyermek. Született te- hát összesen 37 fiu és 32 leány.

A múlt 1881. évi január havi szaporodás volt 2; e havi apadás pedig szintén 2.

Orvosrendőrileg megvizsgáltatott e hó folyamán több alkalommal a halpiac, tej, hus s egyéb élelme- zési cikk.

Orvosrendőri boncolat e hóban egyszer fordult elő Stevancsev szül. Jerkovits Drága ismeretlen okból kutba fult zsarkováci földmívelő hulláján.

A köztisztaság kielégítő volt; az ez elleni kihá- gáért egyedül topolyai illetőségű Gyarmati István a városi kapitányság által közegészségi célokra fordít- andó o. é. 2 frtnyi bírsággal büntettetett meg.

Az állatok egészségi állapota kedvező volt. Idő- járás: nem volt normalis; a hőmérő majdnem állan- 0° fölött állott. Leghidegebb nap volt 15-én (reggel — 2° R.) legmelegebb 20-án (+ 4 5° R.); a barometer legmagasabban állott 16-án reggel, legalacsonyabban 4-én délel. Eső esett 2 alkalommal; 31-én keveset havazott is; köd 9-szer fordult elő; derült nap volt 6, a többi mind borús. Szélirány: 15-ig legtöbbit déli, azontúl pedig majdnem állandóan északi és észak- nyugati.

Kelt Zomborban 1882. évi február hó 4-én.

Dr. Barlovits Simon,
tiszti főorvos.

Baja, 1882. február 3.

Három megrendítő esemény tartja nálunk lázas izgatottságban a közönséget.

Egyik Koller Imre, Koller Agoston és Paskusz Jakab gabnakereskedők fizetésképtelensége, melyel a helybeli pénzüzetek és tőkepénzesek igen érzékenyen vannak sújtva. Alig lehet elhinni, mint merülhetek ezek 320 ezer frtnyi adósságra, amennyi esőd töme- gükre eddig be lett jelentve! A kereskedelmi bank 19000 frtig, a takarékpénztár 1300 frtig, a kölcsön segélyző egyesület 12000 frtig van érdekelve; míg az egyesek közül a budapesti gabnakereskedő Freund egy- maga 120 ezer frtig, Kornis helybeli kereskedő 26000 frtig, Fischer Márk 19000 frtig, mások ismét 9—10000 frtig vannak a esőd által sújtva, ha nem is említem a kisebb összegeket.

Az általános megdöbbenést fokozza, hogy Paskusz a Duna szélén hagyta felső ruháját, s abban három levelet, melyben azt mondja, hogy a csapás sulyát el- viselni képes nem lévén a Duna árjában keres men- déket. Vannak, kik holtak is hiszik; mások azonban fejteni vélik, hogy jó összeg pénzzel Amerikában levő

nagybátyjához szökött meg, s ezért a kapitányság a szélrózsa minden irányában körözette annál is inkább, mert a múlt évben is a Dunába ölte magát bizonyos Zsiványovics nevű katona, s jöhetett holt testét is kifogták, pár hét előtt mégis Triesztben ugyanazt elfogták s a hadbírósnak átszolgáltatták.

Említenem sem kell, mily zavart és fejetlenséget okozott egyes érdekelteknek a bukás első híre. Egyik érdekelt, ki állítólag szintén mint jótálló szerepel, ereit akarta nyakán felvagdálni, szerencsére mégis megakadályozták, mielőtt tettét véghezvihette volna. Ennek híre azután még inkább fokozta az általános izgatottságot.

S mi alatt ezek folyamatban vannak, egy merész rablási eset is fordul elő, mintha csak ily baj sem lehetne egyedül.

Fischer Márk tőkepénzes, ki állítólag másfél millió forintig áll s a nevezett bukásnál 19000 forinttal van érdekelve, e hó elején esti 6 óra után haza ment, hol két ember várakozott reája a konyhában azon ürügy alatt, mintha pénz akarnának kölcsönözni. A konyhában mindössze az öreg szakácsnő volt, s a két idegen Fischer Márkkal bementek a szobába. Az egyik itt mindjárt torkon ragadja s pénze elfadását követeli, mi alatt Fischer Márk némi ellentállást fejtve ki, valami kis hangot hallatott. A gazdasszony erre berohan; de e pillanatban az úriasszony öltözött revolverét rántja el, egyetlen melléne szegzezi s a legkisebb hangadásra halálal fenyegeti. Azután kezét és lábát megkötözve az ágyra fektette.

A másik, ki egyszerű földmives volt, ez alatt késsel és fegyverrel kényszerít Fischer a pénz előadására. Az olvas neki 75 darab ezrest; de a paraszt ezt kevesli és többet követel. Leolvass azután más 75 ezret, gondolva, ez már csak elég lesz; — de ezzel sincs kincsözömlő kielégítve. Kénytelen volt minden kéznél levő pénzt, sőt pénzzel együtt levő váltóit is előadni, ami 271.376 forint tett ki, mit a rablók azután zsebre tettek. Ekkor bizonyos oladtot itattak meg vele, miközben földhöz ütötték, fején mélyebb sebeket ejtettek, mire elájult. A rablók ekkor sietve eltávoztak, s az ajtókat a bent levőkre zárták.

Miután elmentek, a gazdasszony iparkodott köteleiből kiszabadulni és lérmát útni Fischer a földön találták, de sikerült csakhamar magához téríteni, s a gyufadob ellen orvosi szert neki beadni. Amint jobban lett, a kérdezősködéssel arra a gyanúra jöttek, hogy az úriasszony öltözött a mélykúti izraelita mészáros vagy ehhez hasonló egyén volt. A károsult rokonai kocsira ültették tehát több irányban is a konstablereket és csendőröket, hogy a tettesek nyomába jöjjenek. Utól is érték őket Tatháza alatt; de engedték egész Mélykútig maguk előtt haladni. Mikor az utcába beértek, hirtelen elejük vágattak, a kocsiról legrázták és a tettesek el voltak fogva. Még az egész összeg együtt volt, sőt 1 forinttal többet találtak náluk. A tettet valóban a mélykúti izraelita mészáros követte el, s cinkostársa Mák nevű jankováci lakos, állítólag földes gazda.

A fogságban állítólag már mindent bevallottak, hallomás szerint még azt is, hogy már félve leesték az alkalmat, de eddig soha sem sikerült a tett elkövetése. — Fischer Márk állapota azóta lényegesen javult, s alapos remény van teljes felépüléséhez, ha a seblázak elmúlnak s a fején ejtett sebek behegvednek.

Vajha az ily szerencsétlenségek többé ne ismétlődjenek, — s most is csak azért irtam le azokat, hogy mások belőle óvatosságot, lelkiismeretességet s a bűn iránt kellő utálatot merítsenek.

Feketehegy, 1882. január 28.

Tekintetes szerkesztő ur!

Feketehegy neve bizonyára nem ismeretlen a „Bácska” t. olvasó előtt, sajnos: nem mindig kedvező szempontból; mert hiszen tudva levő dolog, hogy a Duna és Tisza közt elvesztett minden tárgyat először is itt keresnek, s ez oly rossz hírvé tette községünket, hogy az avatatlan csak félve mer közénk jönni. Pedig Feketehegy, ha nem egészen ok nélkül is, de mindenestre méltatlanul jutott e tulságos rossz hírvéhez. Igaz ugyan, hogy mint mindenütt, vannak nálunk is tág lelkiismeretű egyének, kik az enyém-tied közt nem igen tesznek különbséget, hiszen ezt önmagunk érezzük legjobban; de ez árnyoldallal szemben büszkén hivatkozhatunk józan gondolkodású polgáraink nagy tömegére, kikről méltán mondhatni, hogy a kor követelményeit megértve iparkodnak gyakran erejükön felül a szép és nemes célokért áldozatot hozni.

Igy pár év alatt díszes iskolát és lelkészlakot emeltek, a templomot tetemes költséggel javították, ez év folyamán alatt ismét egy új iskola készül: tervben van új községi ház s néhány év múlva a többi iskolák felépítése. Erős mozgalom indult meg egy „segélyegylet” megalakítására nézve, s ami mindezeknél ékezen szözlöbbszél, tény az, hogy évek óta községünknek egy krajcár adóhátraléka sincs.

A társadalmi élet, mely eddig csak pangott, élénk lendületet nyert a most alakított „polgári olvasó egyesület” által, mely már is több mint 100 helybeli és vidéki tagot számlál. Hivatva van, hogy a különben szétszórt elemeket egybegyűjtve olvasás, társalgás s más egyéb rendelkezése alatt álló eszközökkel részint a kölcsönös érintkezést előmozdítsa, különösen pedig hogy a minden irányban való józan felvilágosítást eszközölje.

Együletünk belátva, hogy célját csak úgy érheti el, ha az egyesület helyiségében való olvasáson kívül a szép és hasznos olvasmányoknak otthoni élvezetét is lehetővé teszi: elhatározta, hogy mielőbb könyvtárt létesít s hogy ezt minél sikeresebben eszközölhesse, az együleti könyvtár javára mult hó 25 én táncvigalmat rendezett, mely a nevezett célra mintegy 50 forint jövedelmezett, s ez által lehetővé vált a könyvtár rögtön létesítése. A bál alkalmával a könyvtár javára felülfizettek: Szilády János ref. lelkész 4 ft 50 kr, Kozma László ügyvéd 4 ft 50 kr, Adam Ignác 1 ft 50 kr, Beck Gyula 1 ft, Schaffer L. D. 1 ft, Pittelmayer Gy. 1 ft, Gyikos M. mérnök 1 ft, Jausz János 1 ft, Lehr D. 60 kr, Singer N. 50 kr, Löw Fr. 50 kr, Schor

J. 50 kr, Joeckl H. 50 kr, Engelberger B. 50 kr, Varga J. 20 kr, Adam A. 10 kr, N. N. 2 ft. — E nemes adományokért fogadják az illetők együletünk hála köszönetét.

Bakay Károly,
egyleti pénztárnok

Kimutatás

a volt koronai kerületi tiz község, mintegy 70 ezer forintot kitevő pénzügyi vagyonának aránylagos felosztásáról.

A hozzájárulás alapján	százalék		jutalék	
	%	frt	kr	frt
	3,8372	2686	04	2686
	13,7883	9651	81	9651
	19,2133	13449	31	13449
	9,1792	6425	44	6425
	6,0572	4240	44	4240
	5,5355	3873	45	3873
	16,2992	11386	34	11386
	12,0433	8430	31	8430
	3,2675	2497	25	2497
	10,9143	7360	01	7360

A vallságdíj alapján	százalék		jutalék	
	%	frt	kr	frt
	5,3450	3741	50	3741
	11,3021	7911	47	7911
	21,6402	15148	14	15148
	9,6488	6754	16	6754
	8,4349	5904	43	5904
	6,1954	4336	78	4336
	14,1357	9894	99	9894
	4,8410	3388	70	3388
	3,1702	2219	14	2219
	15,2867	10700	69	10700

A községek által ki-fizetett	bevételek-bejárulási-összegek		váltásdíj-díjak	
	frt	kr	frt	kr
	37121	93	69485	88
	133392	13	146927	90
	185875	29	281322	75
	188802	75	125433	41
	58259	04	109653	11
	53533	23	80540	46
	157364	06	183764	01
	116510	33	62932	78
	34512	76	41213	54
	101718	63	198726	16

A ker. községek	Sorszám
Martonos	1
Ó-Kanizsa	2
Zenta	3
Ada	4
Moholy	5
Petrovosszello	6
Ó-Becse	7
Földvár	8
Turia	9
Szent-Tamás	10

A felosztandó összeg a kerületi községek takarékpénztáraiban van elhelyezve. Az ügyvédeknek több mint 30 befejezetlen peresügy fekszik, mely akadályozta a felosztást. A követelés igen tekintélyes számot tesz ki. Több községi képviselő, igazi nemeslelkű emberbaráti szeretetből ezen ügynek kezelését, a követelések behajtását, vagy egy bizottságnak, vagy valamely takarékpénztárnak bizonyos százalék átengedése mellett óhajtnák átadni; s a befolyt összegeket mindaddig kamatoztatni, míg az utolsó részlet is legkésőbb 4 év múlva begyűlik. A néhány év alatt felszaporodandó összeget pedig örökre nevezetes jótékony célra, például a központon egy árvaház felállítására szánták. & T.

Bács-Bodrogh vármegye legtöbb adót fizető bizottsági tagjainak névjegyzéke 1882-ik évre.

Gróf Chottek Rezső lakása Korompa, Fernbach Bálint l. Apatin, Dungserszky Gedeon l. Szent-Tamás, Br. Rudits József l. Almás, Id. Latinovits János l. Baja, Id. Fernbach Antal l. Apatin, Gromon Dezső l. Vajsza, Id. Leibach Adam l. Cservenka, Latinovits Illés l. Katymár, Br. Rédl Lajos l. Kirchstetten, Br. Rédl Béla l. Budapest, Vojnits Jakab l. Szabadka, Szemző Mátyás l. Kulpin Vojnits József l. Ó-Morovica, Ginder Ignác l. Ó-Becse, Vámoscher Nándor l. Monostorszeg, Vuics Sebő l. Zenta, Amann József l. Apatin, Dungserszky Sándor l. Szent-Tamás, Gróf Chottek Ottó l. Ó-Futtak, Pilaszánovits József l. Budapest, Szemző László l. Budapest, Dungserszky Lázár l. Szent-Tamás, Krahl Adolf l. Ó-Kanizsa Kovács József l. Rigyica, Szemző István l. Zombor, Löbl József l. Cservenka, Cseh Ervin l. Novosszello, Heinecz Nándor l. Budapest, Gyorgyevics Sebő l. Ó-Becse, Pilaszánovits Antal l. Baja, Törk János l. Borsód, Dr. Engelmann Zsigmond l. Ada, Sztójakovits János l. Ó-Palánka, Rudits Ferenc l. Zenta, Schmidt József l. F.-Szt.-Iván, Leibach János l. Cservenka, Dungserszky Milán l. Szent-Tamás, Roheim Károly l. Bezdán, Id. Trischler X. Ferenc l. Hodságh, Latinovits Pál l. Katymár, Latinovits Ernő l. Katymár, Rozenberg Adolf l. Almás, Rozenberg Mór l. Baja, Pollák Jakab l. Baja, Ifj. Leibach Adam l. Cservenka, Vujevics Zakár l. Zombor, Szemző Gyula l. Zombor, Vojnics Zsigmond l. Baja, Mayer János l. Hodságh, Freund Ferenc l. Kula, Debelyacszy Lázár l. Ó-Becse, Ujházi Menyihért l. Zenta, Kohn Adolf l. N.-Palánka, Korbai Károly l. Kula, Br. Jovics Tivadar l. Ó-Becse, Vaaly István l. Kula, Gyavanszky Tósa Dokin l. Szent-Tamás, Schaffer Salomon l. Feketehegy, Benedek Elek l. Zenta, Paresetits Felix l. Ó-Becse, Katyanszky Rada l. Szent-Tamás, Gombos Lőrinc l. Zenta, Ifj. Ungár József l. Ó-Morovica, Ifj. Ertl János l. Bács, Branovacszy Jenő l. Zenta, Sztratirovits György l. Kulpin, Polákovics J. L. l. Uj-Verbász, Dr. Offenheimer Vilmos l. Sztanisits, Schlagetter Tamás l. Kula, Veindl Mór l. Apatin, Rafai Sándor l. Moholy, Kiss Abel l. Hegyes, Löbl Sámuel l. Cservenka, Wighardt Ede l. Kula, Majoros József l. Zenta, Jóczits Mladen l. Ó-Becse, Rác György l. Kula, Id. Ertl János l. Szóna, Pollák Henrik l. Zenta, Körmeny Gyula l. Ns.Militics, Szalmási Gyula l. Tornoy, Vissy Károly l. Hodságh, Hajduska Manó l. Topolya, Jankovics Aurel l. Baja, Zomborszky Demeter l. Ó-Becse, Nagy István l. Ó-Morovica, Schuch Károly l. Uj-Verbász, Obláth Mór l. Ó-Morovica, Pecze

Péter l. Hegyes, Belán Mihály l. Cséb, Horváth Béla l. Paesér, Pilischer Mór l. Ó-Becse, Gayer Henrik l. Cservenka, Vuits Szvetozár l. Ada, Szakácsy Ferenc l. Zombor, Reinhardt György l. Cservenka, Diener János l. Kula, Braun Adam l. Zenta, Fuchs György l. Cservenka, Popovits Pánta l. Petrovosszello, Pollák Simon l. Madaras, Schikk Miklós l. Kula, Mészáros Ignác l. Ó-Kanizsa, Manojlovics Glisa l. Szent-Tamás, Katyanszky Trifun l. Szent-Tamás, Bruck Simon l. Paesér, Dudvarszky Gábor l. Ada, Manojlovics Láz. Nikolin l. Szent-Tamás, Leopold Jakab l. Uj-Soove, Leibach Péter l. Cservenka, Robitsek Adolf l. Baja, Leibach Konrad l. Cservenka, Horváczky Jósó l. Ó-Becse, Ungár Béni l. Ó-Morovica, Horváczky-Milan l. Ó-Becse, Popovics Vazul l. Ó-Becse, Hettesheimer Henrik l. Uj-Szivac, Adler Ignác l. Petrovosszello, Petri Károly l. Uj-Soove, Engelmann Adolf l. Ada, Obláth Lázár l. Ó-Morovica, Dukai Mátyás János l. Ó-Kanizsa, Rudits Gergely l. Zenta, Lisztmayer Henrik l. Kucura, Alexievits Mita l. Szent-Tamás, Kiss Sándor l. Ó-Morovica, Bercsy József l. Gajdobra, Weisz Jakab l. Paesér, Latinovits Vince l. Borsód, Kriszhaber Simon l. Hegyes, Gieszkan Mór l. Pivnica, Szakáll Vidor l. Zombor, Szakáll József l. Jankovác, Id. Fehér József l. Ó-Kanizsa, Dr. Alföldy Gedeon l. Zombor, Matkovits Lajos l. Zenta, Oberländer Pál l. Uj-Verbász, Schvarcz József l. Ó-Szivac, Tripolszky Imre l. Petrovosszello, Czirák József l. Hegyes, Gyorgyevits Tósa l. Szent-Tamás, Milyty Jósó l. Martonos, Császár Ferenc l. Baja, Bachrach Mózes l. Bezdán, Deutsch Adolf l. Zenta, Dimitrievits Milos l. Budapest, Mátyis János l. Ujvidék, Gortva Antal l. Ó-Becse, Schlagetter Gyula l. Kula, Piukovits K. Antal l. Matheovits, Hipp Miklós l. Palánka, Stern Adolf l. Topolya, Reitter Nándor l. Zombor, Dubity Mátyás l. F.-Szt.-Iván, Szász János l. Piros, Csibás Antal l. Szóna, Kelemen János l. Ada, Vojnovics Vasza l. Földvár, Czilezer Jakab l. Ada, Kubatov Lázár l. Gara, Klenacz Imre l. Gara, Dungserszky Pera l. Szent-Tamás, Vuits Pál l. Zenta, Horváth Lukács l. Ó-Becse, Égi Antal l. Gara, Guttevein Lajos l. Torzsa, Papik Miksa l. Temerin, Lencz Adam l. Kula, Mikovits Novák l. Szent-Tamás, Kovacsics Emil l. Kula, Hubert J. L. l. Uj-Verbász, Öfner Mihály l. Földvár, Rozmann Adam l. Sztanisits, Mudrinszky Gyóka l. Szent-Tamás, Schvarcz Ferenc l. Rigyica, Szakácsy Sándor l. Kula, Szemző János l. Zombor, Goldstein Zsigmond l. Zenta, Zsarkó Antal l. Zenta, Gayer Péter l. Cservenka, Grigorievics Péter l. D.-Szt.-Iván, Popovics Szilárd l. Ada, Roheim Nándor l. Zombor, Tessényi Károly l. Lality, Milkó Mór l. Borsód, Egl József l. Uj-Futtak, Gombos Gábor l. Zenta, Katyanszky Danilo l. Szent-Tamás, Id. Leopold Antal l. Bresztovác, Götche János l. Cservenka, Strasser D. Lipót l. Kula, Zányi János l. Kula, Fischer Lipót l. Ada, Wámoscher Mihály l. Pr.-Sz.-Iván, Rott-hauser Lázár l. Ó-Futtak, Hirschenhauser Mór l. Moholy, Szupek Béla l. Szóna, Jausz János l. Szighegy, Heiszler Ferenc l. Zombor, Zsótér Andor l. Ó-Becse, Diener János l. Cservenka, Bóbits Károly l. Topolya, Horváth Pál csongrádi l. Petrovosszello, Hercz Mór l. Ó-Kanizsa, Dinyásky Lázár l. Szent-Tamás, Maximovits Lázár l. Kula, Dudás Márton l. Kula, Gerber Nándor l. Ó-Becse, Dr. Ott Konrad l. Uj-Verbász, Schmauz Ferenc l. Torzsa, Grigoriovits Miklós l. D.-Sz.-Iván, Manojlovics Joca Acim l. Szent-Tamás, Schweipert Tamás l. Bikity, Csikmák Mátyás l. Zenta, Kerítés István l. Moholy, Nityin Lesza l. Szent-Tamás, Lositz Lipót l. Bezdán, Wámoscher Dávid l. Kupuszina, Löbl Mór l. Cservenka, Muts József l. Kula, Loschitz Vilmos l. Bezdán, Pertits Bertalan l. Bajnok, Polyák János l. Zenta, Mezey Károly l. Palánka, Öfner Lipót l. Moholy, Tóth István isaszegi l. Topolya, Szucsics Lajos l. Paesér, Nityin Vasza l. Szent-Tamás, Janik Antal l. Szent-Tamás, Szendelbach Sebestyén l. Filipova, Gyenes Urbán l. Zenta, Hirschenhauser Hermann l. Zenta, Dombovics Márton l. Apatin, Alföldy József l. Apatin, Szedély Péter l. Szóna, Gräber Gyula l. Szóna, Horváth Mihály l. Kula, Lositz A. Mór l. Bezdán, Vidákovits Adam l. Ns-Militics, Gaál István l. Szent-Tamás, Varmuzsa János l. Hegyes, Gombos Béla l. Ó-Becse, Bernheim Samu l. Palánka, Basch Hermann l. Zenta, Vajda József l. Martonos, Hudák Mihály l. Keresztur, Gräber Miklós l. Szóna, Bodnár Imre l. Apatin, Frikk Péter l. Uj-Verbász, Kerék József l. Borsód, Terék Károly l. Ó-Becse, Goldberger József l. Baja, Varga Mihály l. Temerin, Gyorgyovanszky György l. Zenta, Augenföld Adolf l. Borsód, Löbl Jakab l. Ó-Szivac, Csibás Ferenc l. Csávoly, Gräber József l. Szóna, Freund József l. Ó-Kanizsa, Engelsmann József l. Ó-Becse, Sztánkovits Lázár l. Ó-Sztapár, Sztéity Mita l. Földvár, Öfner Ignác l. Moholy, Gajcsinovits Milos l. Ada, Janik Márton l. Szent-Tamás, Drakulics Gábor l. Zombor, Milovanoa Gavra l. Ó-Becse, Medgyanszky Sebő l. Ó-Kanizsa, Sztricszevits Áron l. Ada, Freidinger Simon l. Szóna, Grünbaum Fülöp l. Ó-Becse, Eremics Tósi l. Martonos, Kiss Ignác Mihály l. Hegyes, Kuczuracz Pál l. Ó-Futtak, Leinveber Miklós l. Bresztovác, Raics Milos l. Budapest, Zsivkov Pera l. Ó-Becse, Ivkov Risza l. Ó-Sztapár, Fratricsevics János l. Hegyes, Straili András l. R.-Militics, Tüske Gergely l. Tatabáza, Kosztyik János l. Ó-Kanizsa, Rónay István l. Pr.-Sz.-Iván, Tóth József Pál l. Ó-Kanizsa, Beizinger István l. Vajsza, Merkl Keresztély l. Uj-Szivac, Milassevits Márton l. Baja, Pincz Keresztély l. Kernyaja, Török István öreg l. Ada, Kresztits Tima l. Titel, Löbl Simon l. Földvár, Kovács Rada l. Ada, Id. Michelsz János l. Pr.-Sz.-Iván, Kuczuracz Gábor l. Ó-Futtak, Ungár Lajos l. Ó-Morovica, Roth Ignác l. Almás, Krahl József l. Almás, Takács János l. Ó-Kanizsa, Katyanszky Mladen l. Szent-Tamás.

Bodrogh vármegye története

Donszlovics Vilmosiól.

Bevezetés.

„Historia est vitae magistra.”

Minden jó honpolgárnak kiváló kötelessége, hogy ismerje hazájának multját. De legelső kötelessége azon vidéknek multját ismerni, hol ősei éltek, melyek ők sok ezer veszély között hazafiás erélyvel védtek és reá

az erke
nyébe
lennie,
módra
csület
szélés
jóslo
letrabl
szélvés
feltéka
osztoz
ritka
el a
szánat
nyomat
sel, un
leltel
A
hogy a
mi küll
darab
szek
n-m té
tanusit
gyér s
kesítés
fénytár
nem sz
szerenc
Az elő
Va
déli én
látszik
nyed
ban rá
tust ig
s a kö
ságra f
volt ép
replök
koray
ritki
Jakab
körülm
bár ne
gethy
gényt,
modora
res tet
módu g
A
Brank
A
nevezé
kapott.
A
borzafé
löknek
arrava
helyzet
ott sze
A
sei szá
R
derék
kes ad
4253 k
kácsnó
kisebb
M
mlakai
helybel
vagy l
mérgez
regkeve
D
vezető
W
elüljár
körtész
irta, n
az igé
A
eredm
febr. l
A
meg az
által s
zöket
összev
szerü
tendő
ire),
l gyás
leplez
asszony
a bécs
család
sek m
magán
zongor
zongor
gorára
tős tö
szivess
szerint
Rátai
Emma
urhölgy
finszky
töltött
férflka
a dala
Ezek
9 férfi
év vég
sületn
gok sz

az erkölcsi tönk beálltával — a kétségbeesés örvényébe. . . Erős léleknek, edzett jellemnek kell annak lennie, mely ilyen körülmények közt az ilyenkor gomba módra termő s természetesen a cserébe adandott becsület árán segíteni kész, semmirekellő élv- és pénzrajzások eszébejuttatásának ellenállni tudjon. Mint vész-tűz-sírólyok kóvályognak ilyenkor a pénz- és becsülettrablás ormadarai, hogy az élettengerén a nyomor szélvészé által elmerüléssel fenyegetett szív hajójának feltökényen őrzött kincse telett ördögi kacaj közt megosztozzanak. Az emberi-ég e két fajta mindegyikének ritka hűséggel vázolt példányait állítja lelki szemünk elé a „Cifra nyomorúság“; hogy megtanítson nemes szánakozással, részvétellel és tisztelettel viseltetni még nyomorában is a jellem, a becsület, — és megvetéssel, undorral, habár bíbor és bársonyba öltözött jellemtelenség, hitvány becsületesség iránt.

A művészek egy töredékén kissé meglátszott, hogy a kezdetnek némi nehezéggel kelle küzdeniök, mi különben az ily nagyobb szabású s hozzá új zsánéri darab első előadás alkalmával még bevégzett művészek részéről is alig kikerülhet. De azért a darab nem részeltette hatását s néhány helyes felfogást tanúsítólag játszottak, dacára, hogy a közönség oly gyér számmal jelent meg, mely sem a művészek lelkesítéséül, sem a nagynevű szerző a magyar irodalomra fénytárasztó működésének méltányoló elismeréséül éppen nem szolgálhat. Mükányi ur ma este talán majd szerencsésebb lesz, több vendéggel fog díszkedhetni. Az előadás általában sikerültnek mondható.

Vasárnap, február 5-én „Sárga csikó“ Eredeti énekes népszimű, írta Csepregyhy Ferenc. — Ugy látszik, a társulat által előadott kisebb szabású, könnyed menetű vígjátékok eddig kedvezőbb fogadtatásban részesültek a közönség előtt, a nagyobb apparatust igénylő népsziműműveknél. E jelenség okát kutatni s a következtetést belőle levonni, ezuttal az igazgató-ságra hagyjuk. Egyébként a mai előadás azért nem volt éppen siker nélküli, sőt ellenkezőleg, s egyes szereplők nagy avatottsággal kezelték szerepeiket. Turkoray — Csárdás gazda a „Hólyagos“ban párját ritkító eredetiséggel s kitünően játszott. Jakabffy — Erzsé, a szíve választottjához minden körülmények közt hű gazdalaényt elég bensőséggel, bár nem ártott volna, ha kevésbbé kokett. Szigethy — Laci, a becsületére kényes szegény sorsu legény, Kőváry — Gelecséri pusztabíró az ő uriparaszt modorával, Újváry — Bakaj András, egy ifjúkori véres tette miatt folytonos lelki-furdalásban szenvedő jómódu gazdát találó vonásokkal személyesítették.

Kritikus.

Hírek.

Angyelic patriarcha számára a dályai uradalmat Brankovics helybeli esperes fogja átvenni.

A „Szrbzski Narod“ közli, hogy a patriarcha ki-nevezése alkalmára febr. 1-ig 345 alkalmi üdvözlötet kapott.

A földmívelési magas ministerium febr. 6-án a borzafa-utcai 28. sz. házban tanfolyamot nyit gépkezelőknek és fűtőknek készülő kovácsok, lakatosok stb. araváló egyének számára. Okosan tennék a keserves helyzetű mesterlegények, ha minél többen próbálnának ott szerencsét.

A szabadkai kir. törvényszék, hivatalos hirdetései számára, Rácz Vilmos barátunk lapját jelölte ki.

Rombolási statisztika. Gromilovich, a „Fehér ló“ derek vendéglőse, a koresolyaból a következő érdekes adatokat mutatta ki: Athordatott a megye házába 4253 különféle darab holmit. Volt 7 pincér, kilenc szakácsné, 6 hordár. A legnagyobb kontó 84 főt, a legkisebb 75 krt tett ki. Fizetéseket 275 fél teljesített.

Mérgezés. Pénteken este Jancsurity nőstevérek mlakai engedélyezetlen bordélyházukban Plavsits Simo helybeli jómódu birtokost leittatták s észrevevén, hogy vagy 1000 fjt készpénz van nála, fekete kávéban megmérgezték, úgy hogy éjfélig már kiadta lelkét. A mérgekeverék elfogyt.

Dr. Schlesinger Samu, apatini járásorvos, „Sági“ vezetéknévet választott.

Moholyon m. hó 30-án volt az újabb — második — elüljáróválasztás. Levelezünk panaszkodik K jegyző korteskedése ellen; de miután nevét a cikknek alá nem írta, nem közölhetjük. Független ember; hát miért fél az igazságot kimondani?

Az adai izr. négyelet bálja jól sikerült, 100 fjtot eredményezett. — Ugyanott a Polgári Olvasóegylet febr. 15-én könyvtára javára bált tart.

A kaszinó-egyleti dalárda január 31-én tartotta meg az évi rendes közgyűlését. A Pribil Ernő elnök által szerkesztett évi jelentésből kiemeljük a következőket: A dalárda a múlt évben 12 ízben lépett fel összesen 47 tétellel. Rendezett ugyanis 4 alapszabály-szerű dalestélyt, 1 hangversenyt (fele részben az építendő zombori színház belső felszerelésének költségeire), énekelt Kocik Pál és Szabácsy János temetésén, 1 gyászmisén, Gertinger G. Adolf úr arképeinek le-leplezése alkalmával a polgári kaszinóban, Blaha Lujza asszonyt szerenádál tisztele me és közreműködött a bécsi Ring színház éjegésekor szerencsétlenül jártak családjai javára rendezett hangversenyen. A fellépések műsorozatait 29 férfikardal, 3 vegyeskardal, 6 magándal, 2 kettősdal, 2 szavalat, 1 zongoradarab, 1 zongorára és harmoniumra írt kettős, 1 harmoniumra, zongorára és hegedűre írt hármas, 1 fuvolára és zongorára írt kettős és 1 hegedűre és zongorára írt kettős töltötte be. A hangversenyen és egy dalestélyen szívességből több műkedvelő is közreműködött; névszerint Heindlhoffer Emma, Lesczinszky Marianna, Rátai Eszter, Tárcazy Jozefin, Thim Flóra, Trischler Emma, Veszelinovics Krunoslava és Vojnits Borbála urhölgyek, valamint Marschall György és Koratpat-finszky Ernő urak, kik 11 számot részint teljesen betöltöttek, részint azok betöltésében részt vettek. Új férfikardalt tizet, vegyeskardalt pedig kettőt tanult be a dalárda. Az 1880. év végén volt 32 működő tag. Ezek közül 1881-ben kilépett 9, kizárattott 5, belépett 9 férfi és 2 nő, s így a működő tagok száma a múlt év végén: 27 férfi és 2 nő. Tiszteletbeli tagja az egyletnek 3 van, alapító tagja pedig 6. A pártoló tagok száma a múlt évben 96 volt. A pénztári számadás

szert az 1881. évben az összes bevétel 804 fjt 9 kr. volt, a kiadások pedig 553 fjt 93 kr-ra rugtak. Az alapító tagok adományai tökéltítettén, készpénz maradvány volt az év végén 50 fjt 16 kr. A zeneműtár a múlt évben 46 számmal gyarapodott, melyekben 78 műdarab foglalattik, s így az év végén 503 szám alatt 1673 különféle műdarabja volt az egyletnek. A szertár a majálisi díszletekkel, gyermekhangszerekkel, 2 új pecestnyomóval és 1 új hangadóval gyarapodott. A butorok és szerelvények becsértéke körülbelül 900 fjt. A zongora javítást igényel — A tisztújítás a következő eredménnyel ejtetett meg: elnök lett Pribil Ernő, alelnök Diószeghy Samu, karnagy Berger Antal, titkár Bieber Gyula, pénztáros Csarsch Sándor, zeneműtáros Husveth Károly, szertáros Vanicsok József. Választmányi tagok lettek: Eckert Pál, Goeser Vítusz, Raisz Lajos, Trischler Ferenc és Városv László. — Kellemes meglepetést szerzett az elnök azon jelentése, miszerint Bittermann Nándor megyei nyomdász és a dalárda alapító tagja, tiszteletbeli és alapító tagoknak szánt dísz-okleveleket ajándékozott az egyletnek. A díszes oklevelekből egy példányt közszemlére fog a dalárda kiállítani. Megemlítjük még, hogy az idén, november 1-én lesz tíz éve, hogy a kaszinó egy-leti dalárda megalakult.

Farsangi dalestély. A dalárda farsangi dal- és táncestélyének műsora a következő: 1. „Ha megfogom az ördögöt.“ Népdalfűzér. Férfikarra alkalmazta Huber Károly. 2. „A szánkázás.“ Zenei tréfa, zongorára gyermekhangszerkísérettel Chwatal Ferencé. 4. „Bogárdal.“ Román férfikarra. 4. „Fogós kérdések.“ Magándal. Éneklő Városv László ur. 6. „Egy gavallér keservei.“ Francia-négyes. Férfikarra (zongorakísérettel) alkalmazta Brixner József. Szövegét írta dr. Molnár István Lajos. 7. Humoros szavalat.

Szent István első apostoli királyunk tiszteletére emelendő szoborra újabb hozzá a következő adományok érkeztek: 1. Az újverbázi hely. h. ev. iskola 3 fjt 20 kr. 2. A bresztováci községi iskola és Fridmann Adam isk. sz. elnök 2 fjt 50 kr. 3. A keresztúri gr. kath. iskola 6 fjt. 4. Bogojevai községi iskola 2 fjt. 50 kr. 5. Az újverbázi ágost. ev. iskola 11 fjt 63 kr. 6. Járekről az ág. ev. iskola 3 fjt 62 kr. 7. Az ókéri r. kath. iskola 3 fjt 20 kr. 8. Karavukovai közs. iskola 5 fjt. 9. A szabadkai áll. tanítónképezde tanári kara, Chobor Ferenc igazg. tanári tag és a növendékek 19 fjt 55 kr. 10. A csantavéri r. kath. iskolaszék, tanítók és iskolás gyermekek 15 fjt 50 kr. 11. A hegyesi r. kath. iskolás gyermekek 4 fjt 21 kr. 12. Az újverbázi izr. iskola 2 fjt 80 kr. 13. A moholi r. kath. iskolaszék, tanítók és gyermekek 18 fjt 17 kr. 14. A bajai áll. tanítónképezde 12 fjt 25 kr. 15. A kuzsuzinai r. kath. iskola 2 fjt 75 kr. Összesen 112 fjt 93 kr. Ezzel gyűjtésem a mai napig 311 fjt 46 kr-ra emelkedett. Zombor 1882 febr. 6. Czirfusz F. k. tanfel.

A bezdáni kaszinónak jan. 30-án a Sz. István-szobor javára rendezett bálja jól sikerült s 16 fjt hasznot hozott a nemes célra. Felülfizettek; Hegyessy Ferenc 1 fjt 10 kr., Csirszka Conrad 1 fjt, Berger Géza 40 kr., Teschler Vince 3 fjt, ifj. Kovács János 1 fjt, Buchrach Lajos 1 fjt, Obláth N. hán 1 fjt, Roheim Károly 2 fjt, Bosnyák János 1 fjt, Udvari Géza 50 kr., Rozenveig N. 3 fjt, Molnár Ferenc 1 fjt. A 16 fjt összeget átadtuk megyénk tanfelügyelőjének, ki e téren a gyűjtést már szép sikerrel folytatja.

Szabadka város gazd tanácsa a paliesi fürdő 40 évre bérbeadásának feltételeit megállapította s legközelebb a pályázatot kihirdeti.

A honvédség köréből. Dalmay Kálmán közép-bácskai 5. számú honvédszászlóaljbéli szabadságot állományú főhadnagynak a m. kir. honvédség kötelékéből kérelmezett kilépés, a védkötelezettség teljesítése után, a viselt tiszti rendiokozat megtartása nélkül, megengedett.

Szabadkán a zsidó hitközség Koch Salamont 341 hól 206 szóval elnökévé választotta. Ellen jelöltje volt Gaiger A. Mór.

Beküldetett az „Ország-Világ“ 10-ik s a „Regényvilág“ 9-ik füzeté; mindkettő a szokott változatos tartalommal.

Csöd. Telegdi Sándor, bajai asztalos, csödbe esett. Bejelentés: febr. 21. Tömeggondnok Barasits József bajai ügyvéd.

A szabadkai első nőegylet jan. 31-iki bálja gyönyörűen sikerült 1165 fjt bruttó, 684 fjt tiszta jövedelmel hozott.

„Tanári piknik“ cím aitt Gräffné és Adámné szives és kedves házia-szonykodása mellett az „Elefánt“ vendéglőben esütörtökön olyan jó ízű piknik rendeztetett, hogy azt, ha grandezza nem is, de a fész-telen jókedvet és mulatságos szórakozást illetőleg bármelyik farsangi vígalmommal bátran párhuzamba lehet hozni. A négyeseket 46 pár — típette . . . mert táncolni már nem volt hely. A meghívottak a két házi-asszonynak sokáig fognak a jól mulatásból folyó hála-érzettel adózni. K.

Özv. Rudits Lazárné, szül. Vojnits Borbála jan. 29-én 55 éves korában elhunyt.

A „Nepkör“ zombori bálja oly látogatott volt, hogy soha hasonló. Az első négyest 48 pár táncolta; de ha hely van, az ülő menyecskékből még 20 pár; az álló férfiakból pedig — a sok öreg urral együtt — legalább még 48 pár kitalt volna. A 48 as szám általában képviselve volt; nem engedtek belőle reggel hétig egy szilabát se. A közmondásos szeretetreméltó-ságu bálanya. Czeller Jánosné, fél kilenkor már meg-jelent unokahúgával, a kedves Simonyi Etelka k. a-nyal s a rendezőtől fogadtatva, a Rákóczy induló mellett elfoglalta trónusát. Csokra rózsákkal vegyes kamélaikkól állott, melynek becsét emelte, hogy hely-ben készült. Körében láttuk Sándor Béla főispán, Schmausz Endre alispán, Szakáll Adorján ügyvéd, dr. Pavlovits Simon főorvos, dr. Margalits tanár, stb. urakat. A jelenvolt hölgyek takarékosággal párosult jóízűlést tettek toalettjeikkel tanúságot. A mulatság az álló emelet októ-áján, a földszinti teremben, szint-oly vígan ment s Kamocsay vendéglős öleső és jó könyhájiért, gyalogtoasztozás közben sok elismerésben részesült. A szerb kereskedő ifjúságnak és számos vá-rosi hivatalnoknak megjelenése jól esett mindenkinek, kárpótlásul azon úr helyett, melyett a „Nepkör“ törzs-tagjai, indokolatlan és menthetlen távolmaradásuk ál-

tal betöltetlen hagytak. Szóval ez egylet ezidei első nyilvános fellépésével is igazolta, hogy életképessége és társadalmi központosító ereje az új elnök és tisztika-r alatt csak izmosodott.

A febr. 2-án tartott szabadkai nagy prélé, saját hagyományos hírnevét is felülmulólag sikerült. Jöve-delme 6—700 fjt.

Omorovici Imréd Lipót, pozsonyi kir. közigyöző, jan. 31-én 64 éves korában meghalt. Baján született, Mosonyban követté választottat s ugyanott kormány-biztos is volt. A világosi gyásznap után Törökorszá-gon át Párisba emigrált s el nem foghatván, az osztrák által jelképileg fölakasztott. 1852-ig a szá-m-üzetés keserves kenyerét ette; de ekkor kegyelmet nyervén, visszatért és Somorján (Pozsony m.) ügyvéd-kedett. A 60-as években immen újra mint mosonyi kö-vet az országgyűlésbe választott. 1875-ig így működ-vén, Pozsonyba közigyözővé neveztetett ki s ott kar-társai bizalmából a kamara elnöke volt. 1870-ben a vaskorona rendet kapta. 1848-tól boldog házasságban élt Bittó Juliával, Bittó István húgával. Aldás em-lékére! (Ez alkalommal sajnálatunkat kell kifejeznünk a fölött, hogy midőn megyénk egyik-másik ily derek fia elhunyt, tiz eset közül nyolcszor elmulasztják ismer-ősei vagy rokonai, a boldogult életének rajzát a je-lenkor épülése, az utónemzedék tudomása és lelkesi-tése céljából ép itt, azon helyen, hol bölesőjük ringott, köztudomásra juttatni. Szerk.)

Hymen. Melkay György, szabadkai kataszteri biztos, szombaton esküdt meg özv. Bayerné urhölgy-gyel. Dohel patikáros leányával.

A hodsági koresolyázó-egylet 1882. évi február hó 15-én a polgári casino helyiségében jótékony célra tánevigalmat rendez.

Hymen. Ehrenfeld Ármán mélykúti izr. tanító f. évi január 31-én vezette oltárhoz Kohn Hermina kis-asszonyt, kit — szegény árva leány lévén — tanítói fizetéséből három éven át táplált és ruházott. Párját ritkító hitközségének tagjai élénk részvétet tanúsítot-tak iránta, amennyiben értékes ajándékokkal elhalmoz-ták s esketésé alkalmával teljes számban jelentek meg az imaházban, hol kartársa Bergl Emil jankováci ta-nító mondott megható magyar esketési szónoklatot r. l.

Szabadka 1260 fjt fizetésre házipéztárnokot, 720 fjt-ra II. könyvelőt keres; — Ujvidek pedig 700 fjt-ra közgyámi és 600 fjt-ra irnoki állást hirdet, mind-kettőt 15% drágasági pótlékkal.

A helybeli szerb dalkör febr. 13-án a Vadász-kürtben táncos dalestélyt rendez.

Pontatlanság. Kezünkben van egy sürgöny, mely Bajmokon jan. 31-én 3 óra 45 perckor adatott föl és 6 óra 20 perckor érkezett a zombori hivatalba. At-tesszük a temesvári postaigazgatóságához és annak vá-laszát közölni fogjuk.

A zombori „Polgári Kaszinó“ mult évi zárszáma-dását Heindlhoffer Róbert, egyleti pénztárnok, világo-san egybeállította. Ebből kitünik, hogy az egyletnek tavai 159 fizető tagja volt s díjban 795 fjtot fizetett. Hirlapokra 700 fjt adatott ki.

Adán Frídrik Tamás buzgó tanító, jan. 2-án in-gyenes tanfolyamot nyitott felnőttek számára, melyet 53-an látogatnak. Utánzásra méltó példa. Annál sajno-sabban értesültünk szóbelileg mástól, hogy jan. 29. négy, részben bíróviselt, részben képviselő-fajta ember, a már megszavazott gazdasági iskolai alap kiadását illetőleg rezonirozott a község házában. Nagyon kár az illető uraknak ily gyanus passziókat folytatni; mert ha szeretnek — pedig nagyon szeretnek — intelligens ember számban járni, akkor tetteikben nem szabad az igazi közvédelem és szellemi haladás ellenségeinek mutatkozniok. Egyelőre legyen elég ennyi. O.

A polgári kaszinó febr. 5-iki restaurációja: Elnök: Schmausz Endre. Alelnök: Husveth István. Igazgató: Frendly Mihály, Purman Alajos ügyvéd; Henneberg Sándor. Jegyző: Városv László. Pénztárnok: Heindl-hofer Róbert. Választmányi tagok: Gertinger Adolf, Gottlieb Márton, Schaffner József, Ráth Alajos, Fejér Gyula, Tárcazy Mór, Dr. Hável József, Thum Vince, Valtér Nándor, Dr. Wolf Kálmán, Belt Sebestény, Pribil Ernő, Odry János, Dr. Patay Ármán, Vuits Miklós, Szakácsy Ferenc, Csarsch Sándor, Bieber Gyula, Raisz Lajos, Hrabovszky József.

Bröder Simon pívnicei földbirtokos vasárnap Bruck Fanni k-nyal jegyet váltott.

Jakabffy né jutalomjátékaul esütörtökön adatik a „Nótás Kata.“ Ajánljuk e körülményt mindazok figyel-mébe, kik társulatunk legjobb játékosát becsülni és méltatni tanulták. Egyébiránt a társulat csakugyan jobb a hírnél. Előadásai fokozatosan javulnak. Mind-amellett azt ajánljuk az igazgatónak, hogy játsza le bérletét és siessen el innen; mert ez a sok bál Zom-bornak átlag szegény értelmiségét úgy kimeríti, hogy színházba járni nem győz. És a kétszer kettő ellen még a hazafiságra és műterekre való appelláta is hasz-talan.

Sztanisits. A „Magyarországi hirlapírók nyug-díjtízete“ alapjának javára a helybeli ifjúság f. évi február 6-án a helybeli nagyvendéglő termében sike-rült zártkörű tánevigalmat rendezett.

A zombori rom. kath. tanítók és pedig: Ber-ger, Gfeller, Gráf, Kussik és Orasevits kisasszonyok által, Gráf Nikázné és Adam Sándorné háziasszonyok gondnoksága mellett, 1882. évi február 2-án rendezett társas estély tiszta jövedelmét 25 fjt azaz huszonöt forintot, tek szerkesztő urnak van szerencsénk azon kéressel áttenni, miszerint azt a zombori gymnasium szegény tanulók segélyegylete javára az igazgatóság-nak átjuttatni sziveskedjék. A fean jeltett jótékony cél iránti tekintetből felülfizettek: Schiller százados 4 fjt, Raisz kinest. ügyész 4 fjt, Kubicska adótárnok 2 fjt, ifj. Városv Károly titkár 1 fjt. Zombor, 1882. február 5-én. A rendezőség.

Roheim Nátan, a bajmoki vasúti út vállalkozója, a földmunkát az utcán ásott árokbl kivanta földhá-nyatni; holott az elüljáróság neki e célra máshol ma-tot ki terepet. E visszaélés miatt a bajmoki erélyes bíró a munkákat beszüntette s erről az alispáni hiva-talhoz is jelentést tett.

Városunk dohánytözsdeiben Samsun és Virginia szivarkát már egy hét óta nem lehet kapni. Ki ezért a hibás, a főtözszer-e vagy a helybeli raktáros?

Csöd. Tomasits Albert bajai lakos ellen, bej. márt. 7.

Két megyebeli lapban olvastuk, hogy Ruma bács megyei községben egy öreg ember szerelmi búbanatból a padláson lakik stb. Bács megyében Ruma nevű község nincs. L. Friderik Tamás adai tanító földrajzát, melynek tíz firt száza.

Tanítóknak figyelmébe. Az Eötvös-alap az idén kiosztandó 2500 frtnyi pályadíjára következő pályázatokat hirdeti: 1) Az egy 200 forintos, valamint hat 100 forintos ösztöndíjra pályázhatnak a budapesti és kolozsvári egyetemen tanuló azon ifjak, kiknek szülői magyarországi nép- vagy polgári iskolában, képezdében vagy kisdiedővő intézetben, mint tanítók vagy tanárok működnek vagy működtek s az „Eötvös-alap” intéz-

ményének rendes tagjai közé fölvették. 2) Tizenkét 100 forintos ösztöndíj a gymnasiumok és reáltanodák felsőbb osztályainban, tanítóképezdékben vagy akadémiákban tanuló oly ifjak, kiknek szülői az első pontban felsorolt intézetekben működnek vagy működtek s az Eötvös-alaphoz rendszeresen hozzájárultak. 3) A két 100 forintos és hat 50 forintos segélyét folyamosodhatnak szegénysorsu, keresetre képtelen tanítók vagy tanítók özvegyei, esetleg árvái avagy nyomorék utódai. Az ösztöndíjak és segélyek nemzetiség és felekezeti különbség nélkül fognak f. é. május 28-án oda itéltetni. Az odaítélt ösztöndíjak f. é. június 15-től kezdve június végéig az Eötvös-alap pénztárából Örley Ferenc által

(Budapest VIII. ker. ösz-utca községi iskola) fog ki-fizettetni. A kellően felszerelt folyamodványok Péterfy Sándor elnökhöz (Budapest, VI. ker. gyár-utca 5. sz.) f. évi május 1-ig beküldendők.

Zombori firma:

(Természet után lefényképezve.)

GRÜNWALD. IGNÁC né.

Felölös szerkesztő: Dr. MOLNAR ISTVAN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor

HIRDETÉSEK.

Forgalmi kimutatás

Apatin mv. összesített árvapénztárának 1881. évi január 1-től 1881. évi december végéig.

a) Készpénzben.

Bevételek	Egyenkint o. é.		Összesen o. é.		Kiadások	Egyenkint o. é.		Összesen o. é.	
	frt	kr	frt	kr		frt	kr	frt	kr
1880-ik évi december hó végével maradt készpénz	39488	89	10819	06	Tőke és tőkésített 7% kamatokban	36490	22		
Visszafizetett kölcsöntőkék					7% kamatokban 1881. évre	6714	87 ³ / ₄		
Tőkésített 8% kamatok 1880-ik évről	6800	55			Kiszolgált kölcsöntőkék 1881-ik évben	36324	37	79529	46 ³ / ₄
8% kamatok 1881-ik évre	9578	55			1881. december végével készpénzben			7969	95
Órökösödési tőkében	20812	36 ³ / ₄	766-0	35 ³ / ₄				87499	41 ³ / ₄

b) Kötelezvényekben.

Készlet 1880-ik évi dec. végével	225613		92		Visszafizetett kötelezvények	39488		89	
	frt	kr	frt	kr		frt	kr	frt	kr
Tőkésített 8% kamatok 1880-ik évről	7694	80	233368	72	Visszafizetett 8% kamathátralék 1880. évről	6800	55	46289	44
1881. év december 31-ig kiszolgált új kölcsönökért					Kötelezvény készlet 1881. december 31-én			223343	65-
								269633	09

Apatinban, 1881. évi december 31-én.

Kohler Ádám,

biró.

Piry János,

közgyám.

Krieg Béla,

árvatári ellenőr.

474. szám.
1881.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102 § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zombori tek. kir. járásbírósg 2607. számú végzése által Csíhás Antal szótári lakos végrehajtató javára Armbuzter József és neje Katalin zombori lakosok ellen 495 firt tőke, ennek 1872. évi február hó 10-ik napjától számított 8% kamatai és eddig összesen 10 firt perkoltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 339 firta becsült 4 ló, 1 kocsi, butor és ágyneműekből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatlak.

Mely árverésnek a 6624. sz. 1881. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis Zombor város házánál leendő esküztőlésére 1882. évi február hó 24-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. § a értelmében a legtöbbet ígérnek becsáron alul is eladatlak fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kiízetendő.

Kelt Zomborban, 1882. évi február hó 4-ik napján.

Oláh János,
kir. bírósági végrehajtó.

Hoff János maláta-csokoládéja.

Gyógyítása az üdült gyomor- és emésztési-fájdalmaknak és vérszegénységnek.

Tekintetes úr! El nem mulaszthatom ez alkalommal fel-említeni, miszerint ném önnek maláta-sörét egy félév óta ideg-gyengeség és köhögés ellen a legjobb eredménnyel használja, és ócsára annak, hogy ném a tavasz s ősz beálltával a köhögéstől folyton gyötörtetett, most, hogy ön maláta-sörét használja, minden köhögéstől ment és izmosodik. Azért önnek maláta-sörét továbbra is használni fogja. Együttal felkérem 58 üveg maláta kivonat egészségügyi-sör küldésére. Ezen bizonyítványt azon meg-jegyzéssel adom: miszerint az ön maláta kivonat egészségügyi-sörét megszereltem s az utóm továbbra is élvezni és használni fogja. S. A. Ujhely, 1881. évi május 14-én Tisztelettel

Gross Róbert
az északnyugati vaspálya felügyelője.
Hoff János udvari szállító, és kir. tanácsos, koronás arany érdemkereszt tulajdonosa, több magas német rend lovagja és az első valódi maláta gyógytápszernek feltalálója és egyedüli gyártója. Bécs. Gyárhelyiség: Grabenhof 2. Iroda és gyári raktár: Graben, Bräunerstrasse 8.
Főraktár: Gallé Emil gyógyszerész és Popits István fűszerkereskedőnél Zomborban.
Michits Istvánál Baján. 12-2

571. szám.
kig.

Pályázat.

Bács-Bodrogh megye tiszai II. járás szolgabíró-sága által az ideiglen megüritült Óbecsei község I-só orvosi állásra pályázat nyitattik.

Ezen állás 600 firt évi fizetés, 50 kr nappali és 1 firt éjjeli szabályrendeletileg megállapított látogatási díjjal van egybekötve.

Miután pedig ezen állás az alkalmazásban volt orvos betegsége miatt ürült meg, annak netáni fel-gyógyultára egy évi idő tartatván fenn, ezen állás csak egy évre tölthetik be, s ha az alkalmazásban volt orvos a lejárt egy év múlva sem gyógyulna fel, az állás végleg fog betölteni újabb választás útján.

Az ezen feltételek alatt pályázók felvihatnak, hogy orvos tudori okleveleiket, nemkülönbön a magyar nyelv szóban és írásban és a szerb nyelv szóbeli bírás-át igazoló bizonyítványait f. évi március hó 1-ig mint a választás napjáig beküldeni alulírottához ne készenek

Ó-Becsén, 1882. január 29-én. 3-1
Gombos Béla,
szolgabíró.

Földbérleti hirdetmény.

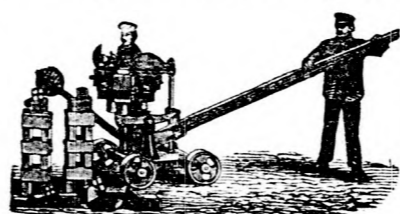
ROHONCZY kiskoruk tulajdonához tartozó dubo-kai 130, és alsó roglaticai 120 láné szántóföld, lán-cát 2000 □-ürellel számítva f. évi november 1-től 1885 ik évi october 31-ig számított három évre egyenkint, vagy együttesen nyilvános árverés útján haszonbérbe fog adatlakni, mire nézve határidőül f. évi február 19-ének reggeli 10 órája a városi árvapénztári hivatalban ki-tüzetik.

A bérleti részletes feltételek alólirt ügyvédi iro-dájában I-só kör, oskola utca 114-ik szám alatt a reggeli órákban megtekinthetők.

Kelt Szabadkán febr. 3-án 1882

2-1. Zombortsevitcs Ferenc,
ügyvéd, mint bajsai Vojnits Mirk
kinevezett gyám-gyámszolgálatos tija

Téglaégető iparosoknak

Kiválóan ajánlom kézi téglaégetőimát, melyek minden más ily gép fölött nagy előnyben vannak. Ezekkel két ember 4000 db gyönyörű kongó tégla-t állíthat elő s amellett jarda- és folyosó lapok, tűzhatlan aszél- és cementhomokkö-vek, szénfalakválykok stb. sajtolására és ve-résére is alkalmasak.

Abbrákkal ingyen szolgálók.
Louis Jäger, gépgyáros in Ehrenfeld
Köln. a Rh. 6-1

Nyomatott Bittermann Nándornál Zomborban.

PÁLYÁZAT.

Rigicán vegyes ajkú német-magyar kántor-tanító állomásra a helybeli r. k. iskolaszék pályázatot hirdet. Ez állomással a következő járadékok vannak össze-kötve: a) szabad lakás; b) egy negyed telek föld; c) 105 pozsonyi kétszeres; d) 126 firt készpénz; e) 50 firt fa- és szalmaátalány; f) az esedékes stola.

A pályázni szándékozók zene-, ének- s tanképes-ségüket igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványai-akat a rigicai r. k. iskolaszékre címezve a hely. espe-resi hivatalnak Csataaljárja küldjék.

A pályázat határideje f. é. február 20-ik napja bezárólag.

A próba-orgonálás, melynek minden pályázó tar-tozik magát alávetni, február 23-án délelőtti 9 óraker-leend a rigicai plébánia-templomban, utána közvetlenül a választás.

A megválasztandó f. évi március 1-én köteles hi-vatalát elfoglalni.

Rigica 1882. január 28.

3-2

A r. k. iskolaszék.

203. szám. Alsó I-só járási szolgabírósgtól.
kig. 1882.

Pályázat.

Bács-Bodrogh megye alsó I. járásba kebelezzett Bácsújfalú községben a község-jegyzői allomas elha-lalozás folytán üresedésbe jövén, arra ezennel pályázat hirdettetik s a választásra határidőül f. évi február hó 27-ének délelőtti 10 órája tüzetik ki.

A jegyzői évi javadalmaszás a következőkből áll:
a) készpénz fizetés 105 firt,
b) 25 hectol. buza, váltásági ára 160 firt,
c) 84 klgr. marhahus, váltásági ára 33 firt,
d) 28 kl. fagygyú gyertya, váltásági ára 21 firt,
e) 112 klg. nehéz hízott sertvés, vált-sági ára 58 ft 24 kr.
f) 11 méter ül tűzifa, váltásági ára 48 firt,
g) 28 kiló só, váltásági ára 5 ft 4 kr,
h) 1/2 telek föld, valamint szabad lakás haszon-élvezete.

A pályázni kívánók felvihatnak, miszerint ebbeli és az 1871. évi XVIII. t. c. 74. és 75. §-ai értelmé-ben a jegyzői szigorlatnak magyar és tót, esetleg más szláv nyelven való letételéről tanuskodó képesítési ok-mánnyal felszerelt folyamodványukat alólirt szolgabírói hivatalhoz a választást megelőző napon benyujtsák.

Bács, 1882. évi január 23-án.

3-2

Nagy József,
szolgabíró.

Egészen ártalmatlan
Jobb és olcsóbb
mint bármely
keserűvíz.
Bütyök öltő kácsi,
Mindenkörü beteg
használahatja.
A hasznalati utasítás az
alább jelzett gyógyszer-
tárban ingyen kapható,
mely számos szakkor vé-
leményét tartalmazza, s a
labdacsek határidő s azok
ártalmatlanságáról tam-
bizonyoságot tesznek.

Vételek **BRANDT RICHARD** gyógyszerész svájci labdacsek kéremdek, melyek
bádogzelenekön adatlak, és pedig 50 kr. és kisebb probadoboz, 15 szammal 25
kr. o. ért. — Minden valódi svájci labdacsek-dobozon a fenn jelzett nagygy. létezik: fohér svéji
kereszt vörös mezőben a készítő névvel, **Brandt Richard gyógyszer. svájci labdacsek.**
15-15 Kapható Zomborban: Gallé Emil gyógyszerész urnál.

BRANDT RICHARD GYÓGYSZERÉSZ SVÁJCI LABDACSEK
Gyógyhatású növé-
nyek kivonata.

ARANYÉR,
székrekedés,
maj- és epebajok,
tissztalan vér,
aj- és mell-é. tüdőés ellet.
Orvosi vény után
készítve.
FŐ-ALKATRÉSZE:
Svájci
gyógyhatású növé-
nyek kivonata.

hagytak, melyhez a mult megannyi emlékei fűződnek, melynek majd minden helyén a kegyelet szent tüze ég. Őseink iránti kegyelet is megkivánja, hogy megyénk multját ismerjük.

„Sokat tesz, ki annyit tesz, amennyit tehet“ mondja a közmondás. Jelen munkámban — csekély erőmből mérten — igyekeztem a jelenleg Bács vármegyével törvényesen egyesítve lett Bodrogh vármegyének történetét nem annyira — a mai történet írásnak kedvence irányában — kritikailag, mint inkább a megyére vonatkozó tényeket elősorolva s az abból folyó következtetéseket vonva, igyekeztem tárgyalni.

Munkám megírásában nem annyira azon vérmes remény, hogy korszakot alkotó művet teremtek, mint inkább, hogy hízogot pótoljak vele: ez vezérelt.

Vármegyénk polyglott lakosságának betelepüléséről azért tartottam szükségesnek terjedelmesebben értekezni és különösen a szerbekről részletesebben, mivel egy rendszeresen előkészített és hazánkat ugyan annak államát alkotó eleme ellen irányított mozgalom jogosulatlanságát és helytelenségét akarom kimutatni. És ebben irányadó reám nem volt sem előítélet, sem ellenszenv, hanem a tényeken alapuló igazság.

Az adatokat a következő munkákból meríttem: Teleki: Hunyadiak kora, Tud. Gyűjtemények, Uj Magyar Múzeum. Pesty F.: Az eltűnt régi vármegyék Schwicker: Die Serben in Ungarn. Szalay L.: A szerb telepek jogviszonya az államhoz. Horváth M.: Magyar orsz. története. Nagy J.: Magyarország családai. Rupp J.: Magyarország helyrajzi története; valamint Steltzer Frigyes, Iványi István, Dudás Odön és Radics Györgynek stb. a „Bácska“, „Ujvidék“, „Szabadka és Vidéke“ és a „Szabadkai Közöny“ című lapokban megjelent adataikból, ugy a szövegben kitéve egyes szerzők műveiből.

A helynevekre nézve kufforrások voltak: Árpád-kori uj okmánytár, Hazai okmánytár, Fejér codex diplomaticus, Zychi codex, Gyurikovits Gy. hátrahagyott kéziratjai, ugy Iványi Istvánnak több lapokban közölt adatai.

El nem mulasztatom — ha talán nem is a kellő helyen, — hogy ne szóljak itt megyénk fiaihoz, de különösen a megye multját iránt érdeklőkhoz.

Alig van megye, alig van város hazánkban, melynek multja s monographiája megírva ne lenne és az arra vonatkozó régi tárgyak egy helyen összegyűjtve ne volnának, és Bács-Bodrogh — nagyságára nézve országunk második megyéjének multja ismeretlen, s régiségei szanaszét hevernek.

Hasztalan igyekszik egy hű fia lelkesítő szavaival s tetteivel felrázni az arra hivatott egyéneket a közönyből, szava mint a pusztaban kiálló oroszlané visszhangra nem talál. A délvidéken egy az isten igéjét hirdető férfi, bámulatos türelemmel s vasszorgalommal évek során át gyűjti az adatokat megyénk multjából — nincs ki őt segítse. Egy ügybuzgó fiatal segédjegyző Pacsérón, nagy áldozatok árán — a megye multját tárgyaló lapot indít meg, de kénytelen azt megszüntetni, nincs ki nemes vállalatában támogatná. Az indolentia és közöny netovábbja ez, mely vádat megyénkéről mindaddig el nem háríthatjuk, míg nem az arra hivatott erők tömörülve egy régészeti s történeti társulat alapját meg nem vetik. Igaz, mit egy ily társaság megalakulását rég sürgető egyén mondott: hogy csak egy magasabb társadalmi polcon álló, tudományosan képzett és buzgó egyén lenne képes a közönyt örvendetes munkássággá változtatni. De reményem megyénk fiaiiban nem halt ki egészen az ősek iránti kegyelet, hogy az birni fog még oly nagy erkölcsi erélyt gyakorolni, mint egy előbbkelő állású egyén, hogy az birja még ellensúlyozni — azon manapság általánosan elterjedt — azon téves nézetet: hogy nagy tettek kivételét, csak magas társadalmi polcon álló egyénektől lehet várni.

Minden kezdet nehéz. Tenni kell, ne csak óhajítani! Álljon az ügy élére a tettek oly embere, ki elég ismerettséggel s a vidék bizalmát birja, intézzen felhívást egy értekezletre, ugy vélem nem fog reményében csalódni s a rég óhajtott történeti társulatot megalakíthatja. Kivánom, hogy minél előbb ugy legyen!

I. A Duna-Tisza közti rész a legrégebb kortól — a magyarok bejöttéig.

A történelem előtti kort halgatag mély sötétség borítja.

A természeti viszonyok lényeges befolyást gyakorolnak a nemzetek szellemi életére. A Duna és Tisza folyóknak döntő szerepet lehet tulajdonítani; vidékükön a nemzetek átmeneti szállást tartottak, s így a népesség egymást fölváltva igen keveredett volt. A kőkornak népe után jött a rézkor és ez után a bronzkor, melyet a gallok képviseltek. A vaskorban — a negyedik században Kr. e. — a kelták laktak a Duna-Tisza közét, kik összeköttetésben állván a rómaiakkal — azoktól bizonyos műveltséget el is sajátítottak.

A Duna-Tisza közti alsó részt — az egykori „dulce mare“ édes tenger helyét — bár a kők, csont és agyagtárgyakból mi emlékek sem maradtak reánk, mégis lakatlannak e vidéket nem mondhatjuk. A Rigicán talált s Kelta időbelinek véleményezett köcsög alaku agyag edény, a híres Kelta kard, ugy sok helyen, de különösen az alsóbb vidéken nagy számmal talált különböző időbeli római pénzék, agyagurnák és kőfeliratok arról győznek meg bennünket, hogy azon időben melyről nagyon gyér értesítést ad a történeti feljegyzés, országunk e vidéke sem volt sivár — kihalt. Már geologiai fekvése is feltételezi, hogy e vidék nem volt néptelen, mert a vizek s partok közelében nem csak a flóra, hanem a fauna is dúsabban tenyészik s az ősnépek, kik a halászat és vadászatból éltek, életfentartási ösztönüknél fogva is a Duna-Tisza közti részt kellett népesíteniök.

A világhosszág fényugarai kelet felül — a műveltség bölcsőjéből — Görögország s a római birodalom gócpontjából — Rómából jut e vidékre; bár mintegy szürkületben van még C. J. Caesar alatt, ki csak Danubiust említi.

A rómaiak nagy terjeszkedési vágya e vidékig is elhatott, de a Duna-Tisza közti részen — bizonyára

mivel erőlyes ellentállásra találtak — nem telepedtek le s még Kr. e. a 3-ik században is mint ellenséges területet „Barbariának“ nevezik. Bár lehetetlen azt felténnünk, hogy Pannónia és Dacia lakói egymással ne közlekedtek volna a közójük ékelt Duna-Tisza közti területen keresztül. A közlekedési út valószínűleg az ugynevezett „római sánc“, melyről alább bővebben szólni fogunk.

Caesar idejében a Sarmatáknak egy ága a „jazygok“ vándor jászok foglalták el a Duna-Tisza közti alsó részt, kik hosszú ideig batorkodtak zaklatni és ingerelni — az akkor ismert egész világot meghódítani akaró — gögös rómaiakat. Bár Traján egy időre kiszorította őket, mégsem hódoltak meg, hanem barát-ságban éltek, a területüket visszaadta Hadrian császárral, mégis utódaival majd mint támadók a góthok társaságában, majd mint megtámadottakat említik. Valószínűleg Theodosius által legyőzött góthok sorsára jutnak, ha őket az észak-keletről jövő s egész nyugatot elarástó hunok betörése el nem söpörte volna. Némelyek szerint ezen alkotmányos életét élő, faházakban lakó, edzett, harcias, vitéz nép, mely a Duna-Tisza közti alsó részt Kr. e. 50-tól — 378. Kr. u-ig lakta, Attila alatt megjelenő hun nemzetbe olvadt be.

A hunok Priscus Rhetor görög követ tanúsága szerint a Duna-Tisza közt laktak. Ezen népről reánk semmi emlék sem maradt, bár némelyek hun temető halmoknak tartják a Vaskút melletti rendszeresen bányt néhány halmot. Ezen halmok közötti négyet 1868-ban Dregán Péter bácsmezei esküdt és Czirfusz Ferenc akkor tanár, vezetése alatt felásatott, illetve a halmok átlettek vágva, s a halmok alatt egy-egy emberi csontváz találtatott; mi kétségtelen bizonyítéka annak, hogy temetkezési helyely van dolgunk. De ez nem volt a hunok temetkezési helye, mert a hun mint lovas nép, lovával együtt temetkezett, mint azt az ujabban Keszthelyen a „Dobogón“ Dr. Lipp Vilmos premontrai szerzetes tanár által felfedezett nagy hun temető felásatásánál találta. Mivel pedig a vaskuti halmok felvételénél ló csontváz nem találtatott, ugy tehát hun temetkezési hely maradványának nem is mondható.

A nem sok ideig itt lakott hunok helyét Attila halála után a gepidák foglalták el, kiket rövid itt időzés után az avarok váltottak fel 570. körül. Az alig egy ember koron át e vidéken levő avarokat Martel Károly fia Pipin kezdte e vidékről kiszorítani, mely hadjáratot Nagy Károly fejezte be 803 körül, meghódítván az avarok birodalmát.

Ez időtől fogva a Duna-Tisza közti rész a frankok alatt volt. Nagy Károly hozzá vevé a Szerémséget, abból egy határgörőséget az ugynevezett Frankvidéket (Frankoehorion) alapította, mely azonban nemsokáig állott fenn, mert nemsokára a bolgárok görög befolyás következtében jöttek tulsulyra.

A népvándorlás félművelt szlávjai a Duna-Tisza közét is elarástják helyneveikkel, kiirtván a rómaiságot ugy mint a jázgy elnevezéseket is. A felvilágosultabb rómaiak kiknél a társadalmi és politikai szervezet annyira kivolt fejlődve, a meghódított területen a souverain szerepet vevé, meghagyják az adóra kényserített népet, szokásait és a helyneveket is. Mig a primitivabb társadalmi rendszerekkel bíró szlávok, mivel inkább földműves és katona volt egy személyben, mint földesur, az elfoglalt s letelepedett területen a régi birtokost földjétől és házától megfosztotta s így a községek eredeti lakóikkal együtt neveiket is elvesztették.

A byzanti souverainitás alatt élő szláv törzsek csoportja — kik államot nem voltak képesek itt alkotni — rövid idő alatt kénytelenek voltak helyt engedni a IX. században beköltöző magyaroknak, kik mint hódító nép a lakósságot meghagyják, kik lassan beolvadván a magyarságba oly annyira, hogy a XIII. és XIV. században a Duna-Tisza közét — bár szláv eredetű helynevek fennmaradtak — tiszta magyar vidéknek mondhatjuk.

SZÜLETÉSNAPI CSOKOR.

Egy leányka-herbariumából.

Közi Winternitz Ilma.

Ismét eljött egyszer ápril 22-ike, Ilonka születésnapja. E napot rég megszokta azzal kezdeni, hogy a multak emlékeibe merülve egyenként felidézé annak rég letűnt — de sohasem feledett bájos eseményeit, azokban keresve és lelve vigaszt, kárpótlást a jelen szűkkeblűségéért. Mert hiába! Ilonka kisasszonynak ez nem 15 ik se nem 18 ik tavasza — s háhár még nem lehet őt az elvirárgzottak közé soroznunk, szelleműs arcának megnyerő vonásain nemesak átélte tavaszának derűltsége maradt meg, hanem a tán kissé korai redőben magas homlokán bizony a többi évszokok is sorban odairták emlékbárázdaikat. És azon korba lépve, melyben már multunk van; melyben szomorú jogunkat nyertük régi időkrol beszélhetni — ha még hozzá jelenünk n-m olyan, hogy örömet foglalkozóznánk ez utóbbival — jól esik visszatekintetni az édes emlékekre s képzeletünk visszavarázsolja a szép napokat, melyeket tán a legszebb jelen sem moshatna el emlékeztünköl.

Ilonka jelene sem a legfényesebb; legalább nem olyan, hogy kissé ábrándos kedélyét teljesen kielégíteni képes legyen és azért legfőbb élvezete a visszaemlékezés. Ragaszkodik emlékeihez, mint szeretett barátokhoz. A világrt sem adna oda félrerakott, gondosan megörzött leveleiből egy lapot — száritott virágaiból egy porrá vált szirmot. Hiszen azokat nem is igen kérné tőle senki, az igaz, mert kivüle alig akadna ember, aki ilyen lim-lomban örömet találja. De s ezzel keveset törődik. Neki ez a sok régiség olyan kedves jó társasága; ugy el tud mulatozni a hervadt virágokkal, ugy eltársalog magában a sok levéllel, hogy ha véletlenül este találja felnyitni a nagy könyvet, mely naplója és kinstára egyszersmind, megcsik, hogy azon virrad.

Már most mindezek után a kedves olvasó képzelte maga elé egy pápaszemes hajadont, akinek magas szikár termetén összevegyült fürtökkel fedett, épen nem kellemes arcu fején az ember tekintete nem igen ked-

ves pihenőt talál — s ezen sympatheticus alakot gondolatban felruházta mindazon díszes tulajdonokkal, melyeket valaha vén leányok nyakába disputáltak.

Pedig talán soha sem érte méltatlanabb lények egyikét sem azon önmagukkal meghasonlott lényeknek, kiket „vén leánynak“ csúfolt a világ — mint épen Ilonka kisasszonyt. Hogy miért, azt majd meglátjuk a gondolatokból, melyeket ma, születése nem tudom hányadik évfordulóján (vagyok oly udvarias, hogy a valót elhallgassam, miután ugy sem kérdi senki) alkalmunk nyílik megismerni, lévén az a jó szokása az érdemes hölgynek, hogy naplója s herbariuma lapozgatása közben bangosan beszélget kedves magával. Siessünk! épen most nyitotta ki a nagy, fekete könyvet, melynek első lapjáról e percben gondosan távolít el egy száritott ibolyát; még mindig telt és hó fehér kezével ajkához viszi. Ezután olvasni igyekszik az első, gyermekékké vonta bátoratlan szinezetű betáket.

„Tizenegy éves vagyok. Mit akar ez a kis szív? Elemér ibolyát adott ma, születésem napján. Olyan boldog vagyok, mintha drága, elhunyt anyám szelleme lengne körültem. Mikor Elemér rám nézett, mikor az ibolyát elébb ő, aztán én megcsókoltuk, olyat dobant szívem, mint mikor kis hugomat az egyetlen, kit szeretek, keblemre ölelem. Soha, soha ilyen édes, teledhetlen napot! — Ilonka sokáig elmereng az ibolyán. „Ébredő érzélem első hírnöke, — szól aztán a virághoz — te gyűjtöttad a gyermekszívben ama lángoló szerelem első szikráját; neked köszönhetem minden szenvedésemet, de örömeim legszebbje, legnemesebbike is belőled fakadt.“ — Mosolygó arca kissé elpirul, amin a következő lapon egy nefelejtis gyöngéd szálát pillantja meg. „Igen, igen — ezek voltak életem legszebb napjai. Ez a nap, melyen a még csak 12 éves leánykának egy mindenkitől magasztalt ifju, kihez szerénységemben föltekinteni sem mertem, egész lelkét lábaimhoz tevé, — midőn még alig voltam képes megérteni ez érzelme nyilvánulásait, már tárgya valék a legforróbb, legnemesebb szerelemnek — s az szeretett ifju, akiben első eszmélésre meghitt játszótársat, alig tudva csevegni, már kedves, tanításra kész barátot találtam; ő szeretett, ő csókolta szenvedélyesen kezemet, kinek édes, szép arca — valamint ébren szüntelenül velem volt — s játékaim, komoly foglalkozásaimban soha el nem hagyott — ugy álmaimat is át-szotte, egész lelkemmel egybefort. Mennyi boldogság — mily élvezetes évek!“

Aztán jöttek a rózsabimbók, a narcisok, a jácint s minden, ami illatával gyönyörteli kábultságot idéz elő, ami édes ábrándokba meríti a lelket, ami szédít és boldogít. „Ifju lelkem, szól a könyv, korán megízlelé a szerelmet, de miért kelle e boldogságra annyit kinnak vegyülni? Miért nem tudom megtalálni a kulcsot, mely Elemér szívét a nyugalom országába vezetné? E szenvedélyes ifju nem tud higgadtan gondolkodni, én meg nem vagyok képes fölemelkedni szenvedélye magasságához. Félék e jellem ellentét vért hoz reánk. Vajha családjam! Engedje az ég, hogy érettebb életkorban hasonlóbbak, összhangzóbbakká váljunk!“

Ilonka tévetegek tekintettel futja át e sorokat. A korai fejlettség keze vonását is szilárdabbá tevé már ekkor. „Milyen forrón szeretttük egymást! sóhajt fel. Kész örömmel adtam volna érte mindent, amit egy szerető leány adhat. Még alig 14 éves és már nő valék, szerelmem által korán megérlelt, aki nem látott többé semmit gyermekégségsé rózsás gondatlanságával — hanem aggályos félelemmel nézett eléje a közeli jövőnek, mely két ifju szívet a boldogság paradicsomába vagy a kétségbeesés poklába meríteni volt hivatva.“

Tovább, tovább!! — Egy rózsá fekszik egy üres lapon; szára simára van fosztva, nem látszik azon se levél, se tövis. Alatta e sorok: „16 éves vagyok ma. Elemér e rózsát hozta nekem s így szólt: „Még nem tehetlek magamévá — bár ez legfőbb óhajom. Én, valamint a rózsát csak akkor adom kezédbe, ha előbb töviseitől megfosztottam, — ugy csak akkor teendlek sorsom osztályosává, ha előbb pályánkról minden göröngyöt eltávolítottam.“ — Alatta még egy sor, mely fölött könnyesepek nyomai látszanak: „Oh, miért nem vagyok én Elemér? Én nem így szólnék. Én birnék annyi lelkierővel választottamhoz így szólni: Szeretlek, te is engem! Légy enyém, kövess! Jöjj velem az élet utján, melyen sok szenvedés vár reánk. De kárpótlásul bírod szerelmemet s éretted én bátran megküzdök a sorssal. Ha boldogságot küzdök ki magamnak, azt csak veled együtt éldelhetem — ha balsors csapásai alatt elvérzek, édes lesz éretted küzdve halni meg! — Oh, miért nem vagyok én Elemér?!“

Ilonka könnyet töröl szeméből. „Ez volt az első szirt a láthatáron, melyen szerelmünk hajójának szét kelle zutatnia.“ — A fehér, kevés szóval beirt lap után, mely a rózsát tartá — sűrűn beirt pár lapon egy egész fekete árvácska következett — Kuszált vonások, egy háborgó szív képe, egy tiszta tő felszine, melybe az első kő dobott — s aztán oda volt a víz nyugalma — örvényt képezett a kezdetben jelentéktelen hullámkör. A szív, a bizalom tükrére az első vádló gondolat, az első kétely esett — s megzavarva sohasem nyerte vissza előbbi tisztaságát. A szerető leány mentegette maga előtt ifjút, de melyen benne a lélek legmélyében egy hang szünet nélkül benné: „Nem így kell szeretni! nem ez az út, melyen én haladnék, ha én volnék a férfi — a cselekedet s nem a láng — a szenvedés.“ — Nem birt az ifju leány menekülni e hangtól és melyen fájlalá — de nem odázhatta el a meggyőződést, hogy e vád, melyet tiszta lelke a szerettét ifjura dobott — nem alaptalan.

A következő lap határozott, erős, majdnem férfias vonásokkal telve; azokhoz a sűrű, fekete sorokhoz majdnem meglepő ellentétet képez egy tiszta fehér nemes gyopár (Edelweiss) Hanvas szirmai bársónyan örömmel mulatott a szem. Oly büszke, tiltakozó külseje van e kicsiny virágnak. Nem értik sokan, csak kiváltságos lelkek, fájdalomban edzett lények kedvelik a havasok e tiszta lakóját. Ilonka fájdalmas merengése e virág látására tavatunt. Büszkén dobta hátra sűrű, gesztenyeharna fűrteit s magas homlokán nemes elhatározás honolt. „Isten küldé e gondolatot akkor. Ki tudja, meddig szenvedtem volna még, ha le nem rázom erőszakosan a bilincseket. A kárpátokból hoztam

a szerény Gnaphaliumot, onnan a magas Tátrából a sziklaerős elhatározást, hogy hitvány báb nem leszek, játékszerre nem alacsonyítom magamat még annak kezében sem, kit leltem egész hevéllel szeretek, de kinek hibái iránt nem vagyok vak még sem. Hah! mint dobogott e gyöngye szív, midőn az ész bilincsei e veré, miként fájt leltem minden gondolatja, mikor visszafajta, visszakényszerítve kitérni készülő indulataimat — büszkén, hidegen eléje dobtam szerelmét, s lemondtam örökre szívére. — Halványan, megtörve állt előttem. Szerettem volna odaborulni keblére, kézni, fedjedje amit mondék — csak arra gondolom, amit azelőtt annyiszor mondtam neki boldogabb napokban, hogy szeretem olthatlanul, leltem mélyéből, hogy imádom az örülésig, hogy elmegek érte a kárhoztatba, leszek őrangyala, ha kell — vagy hü ebe, ha másra nem érdemesít; csak követeljen tőlem! Aldozatra áldozatot meghozok — de ne kárhoztasson e lealacsonyító tétlenségre; mikor én egy Sisy-fuszi munkára elég erőt érek magamban, ha érette tegyek valamit — csak ne itéljen el e lelketelő — megalázó passivitásra, míg őt létünkért, boldogságunkért küzdeni látom. De a kín lezárta ajkaimat, ott álltam, egy élő szobor; egy világ fájdalma égett, lángolt keblemben — s ajkaimon a hallgatás fagyva ült. Sokáig mereven néztem rá; királyi alakja megreszkedett, ajkai fájdalmasan vonaglottak. Nem fogta fel lelke a lázasan elmondott szavakat: „Menj! utunk kétféle visz, — én megyek jobbra, te menj balra, ha pedig te akarsz balra menni — enyém az út másik iránya. Menj! Soha se találkozzunk többé! Minket nem egymás boldogítására szánt a végzet, miként ezt tévesen hittük — hanem egymás kínjára, kárhoztatára!” — Amikor aztán magához tért az önkívületből, melybe szavaim sodorták — egy fájdalmas sikoltással rohant tova s magam maradtam szenvedéseim éjének rémeivel.

Napokig nem láttam. Kétségbeesésben vádoltam magamat igazságtalansággal, önzéssel; kínos gyötrelmek közt feszülten néztem örök szobája ablakát, mely még mindig nem nyílt meg. Pedig tudtam, hogy ott van a kis szobában, melynek minden butor darabját megszerettem; nem láttam semmit, nem mutatkozott senki. E napokban egy újabb s még fájdalmasabb csapás ért, mely egész szilárdságomat halomra dönté. Húgom, a viruló 16 éves Edith, kit még gyermeknek, gondnőkként láttam s hittem eddig, — mint a virág, melynek tövét féreg rágja, egyszerre hervadni kezdett. Két-három napig sem szólt, nem dalolt, nem csevegett többé — s egész lénye megmagyarázhatatlanná lett előttem. Aggodalmamat azzal akartam eloszlatni, hogy elakartam magammal hitetni, miszerint Edith melábus hangulata tán kedélyállapotom felismerésén alapul. De midőn egyszerre heves esengetyűsítő által szobájába szállítottam, sejtelveim más irányra tereltek a situációt által, melyben föléletem. Gyöngéred természetével letört sárgabimbóhoz hasonlóan, ott feküdt nyugágyán s göcsösen zokogott. „Edith! az ég, te beteg vagy?” „Beteg, nagyon, nagyon beteg!” nyögé halkan, mint a párjavesztett gerle. E hangok egész lelkeket megrázkóltaták. Ezek nem a lázbeteg szavai — hanem egy fékvesztett indulattól kintott női szív riadásai! Még haboztam ítéletemben — midőn egy név hangzék vérpíros ajkairól, mely a vért megtagasztá ereimben. „Honkám, — kére lázasan suttogva — mi lett Elemérből?” — „Elemér!” — Oh, édes istenem! E lány — szívem legdrágább kincse, egyetlen vigaszom — őt szerettem!

Nem a féltés — nem az irigység volt az, ami földre sújtott, hanem a félelem, a kínos aggály, hogy ő, Edith is boldogtalanná leend. Az első behatás nem tartott soká. En éreztem kötelességemet e gyermekkel szemben, kit halálkölő anyánk gondjaimra bízott. Boldoggá teendém őt mindenáron! — Az eszközök iránt még nem voltam tisztában — sőt bármire kerestem — nem láttam utat, mely szent célom felé vezetni látszik. De el voltam tökélyre azt fölkeresni, el kelle érnem — vagy meghalnom.

Legelőször is átmentem Elemér szobájába. Sokáig kértem beocsátást. Nem felelt semmi hang; de én tudtam, hogy ottbenn van, hogy nem képes még fájdalmát leküzdölni, nem tekinthet még nyugodtan szemembe. — „Egy lény, nevében, kinek szívét tör meg makacsága által — engedjen belém!” — szóltam végre oly hangon, mely a legmélyebb fájdalmat tolmácsolá.

E kétértelmű varázsszóval győztem. Halálsápadt, testben lélekben megtört férfialakkal álltam szemközt. Nem ismertem benne Eleméret — „Megbocsátok önnek. Ön is beocsásson meg nekem. Feledjük a multat. Mi nem szeretünk egymást, aki szeret, az nem tudja kizinni szeretettjét. Jöjjön velem, megmutatom milyen a szerelem!”

Kézenfogva vezettem Edithhez. Még mindig a pamplagon hevert, de lázálomban. „Hallgassa!” — kértem Elemért. Lehajolt a kedves gyermekhez, kit annyiszor vitt karjain évek előtt — s kit ő is testvéreileg szeretett. „Elemér!” — suttogá Edith deliriumában mosolygva — visszajártatá hozzám! szeretni fogsz, — tudod, érzed végre, mily forrón, mily kimondhatatlanul szeretlek.” Szemérmes rózsapír vonult a kedves leány halvány arcára, föl egész a fekete hajzat határáig ott a márvány homlok fölött.

Elemér némán, rémülettel szemében hallgatá a szüzes vallomást — aztán szemrehányólag nézett rám. „En kiserettem!” — mondá azután mély hangon — s távozott.

Évek multak, lapokat irt tele Honka. Minden évben egy új virág, mindig a Flóra legszomorubb, gyászt, fájdalmat jelentő gyermekeiből válogatva. Mindig a legfájdalmasabb, lelki szenvedésekről tanuskoló reflexióktól kiserve. Egyszer ismét vidámabb hangon irt pár sor tünik szemünkbe egy rózsabimbó fölött. „Ma ígértem oda kezemet Várhéty Andornak. Talán ez rábírja Eleméret, hogy végre Edithnek nyújtsa jegygyűrűjét, miután már rég megnyerte a tanári állomást, melyre külföldi utazásából visszatérte óta vágyott. — Hogy boldog lesz-e? Soha! — De tán boldogíthatom azt, kit céloom elérésére eszközül választottam.”

Azután ismét egy lap, melyen egy narancsvirág alatt e pár szó olvasható rendkívül szakgatott írással odavetve: „Edith koszorújából — ma, születésem napján esküdött meg Elemérral.” — Azután könnyek,

sűrűn, sűrűn egymás mellett. — Lenn a papír szélén e borzasztó vallomás: „Még mindig, még most is szeretem!”

Még egy lap van a könyvben, fekete kereszt mellett egy cipruság után e szavak: „Várhéty Andor jegyesem sírjáról. — Nyugszik ő! Mikor nyugszom már én is??...”

Ime! ez ama „vén leánynak” csúfolt szent, aki élete boldogságát áldozta fel szeretteiért. Boruljatok le előtte!!

Szinészet.

Kedden, január 31-én „Ahol unatkoznak.” Vigjáték, irta Pailleron. Méltó darab a hirre, melyre a színműirodalom világában vergődött. Az irány finomsága, az alanyi és tárgyi közvetlenség közti félreismerhetlenül következetes összefüggés, az alakok festőművészi csoportosítása, a cselekvények ágas-bogasan szövvényes bonyodalmai s azoknak a finoman elrejtett Ariadne fonalának segítségével mégis természetesen folyó lebonyolítása, a megszívlelésre méltó tanulmányoknak a finom komikum cukros burkába rejtett bors, egyaránt lekötve tartják a figyelmet, az igaz, szép és jónak eddelével és bájjalával táplálják a lelket, felidítik a kedélyt s a nevető szert is jóleső izgalomban tartják. Együttal e darab érdekes bepillantást enged a kiváltásgott körök által milliók nevében üzött politikai eselszövényeknek elektro-magikus fényvel kivilágított camera obskurájába is, hol a hivatott nagy férfiak a világra szóló eseményeknek gyakran csakis azon szálait szabadok fonogatni, melyeknek csomóját kezében egy — nő tartja. De hisz ez régi gondolat új ruhába öltöztetve.

A darab árnyoldala, ha van ilyen, legfeljebb az lehet, hogy kissé túl van fűszerezve szentimentális érzélségekkel.

Dióhéja foglalt meséje ez: Egy grófnő szalonja gyűlhelye egy a kormány, mint a tudományos és művészi körök korifeusainak, hangadóinak, hol ezen körök hol egyike, hol másikának szakmájába vágó műfelolvasások tartanak, természetesen leginkább olyanok által, kik e felolvasásaik folytán a befolyásosak előtt feltűnni s ennek kapcsán bizonyos állomást elnyerhetnek vágnak. Természetesen azok közül, kiket balesillag-átuk arra kárhoztat, hogy ez uton kénytelenitessenek szerencsésüket keresni, igen sokan találkoznak, kiket az ily tolytonosan a felsőbb régiókban való léghajóztatása s szellemek fiaszt, s a szó legszorosabb értelmében untat. Ez a szalon, szóval a grófnő háza tehát itt az a hely, — ahol unatkoznak.”

Legelső sorban unatkozik a grófnőnek e házban lakó hercegi nagynénje, ez igazi szokimondó s valóban gyönyörű akxiomákat, életelveket hangoztató erkölcsös bíró, ki az ily túlságig vitt szellemeskedést magának az egyedül jogosult puritán szellemességnek megóvása tekintetéből határozottan rosszálja, s óva inti az ily kedélyt ölt eljárásba már beleszótosodott szerelmeseiket, hogy e szellemi miasmától bár az ifju s még üde kedélyeket kíméljék meg, milyenek magának a grófnőnek fia s a hercegnének egy törvénytelen származásu de törvényesített kedves leányunokája, kinek az ifju gróf unokabátyja és gyámja egy személyben, s kik az egymás iránt titkon táplált szerelmmel elfoglalva szintén unták az ily rájuk néve egészségtelen legű körben időzést, egy fiatal új házias helyettes-kormányzóval s ennek ifju szép nevével együtt, kik jó képet vágva a kellemetlen mulatsághoz egy valódi kormányzósg elnyerhetése reményben szintén üdélb lepszabadabb mozgás után sóhajtoztak, s azért migrént szinlelve az est homályában a kert illatos fái és lugosai közt vágytak idilli percek élvezete által kápotlást szerezni. Itt éri aztán el a művészi bonyolítás tetőpontját s egy kivált szerialis megoldását. Egy szerelmes levélnek, melyben egyik felolvasó művész egy fiatal angol hölgyet névalírás nélküli sorokban találkára kér fel, elvesztése s köztudomásra jutása által az érdekeltek szívében keltett gyanu alapján a migrénesek távozása az illetőkre kínos benyomást tett, egymásra lesnek tehát a kertben, s akkor tünik ki, hogy különösen az agg hercegné óhaja szerint minden a legjobb rendben folyik le, kiki a maga választottjának hűségéről győződök meg, az egymásért epedők egymáséi is lesznek, s így a bonyodalom a lehető legsebb végkifejződésre jut.

A korrek előadás mutatta, hogy a szereplők mindnyájan a darab klasszicitásának behatása alatt a szerző intenciójának magaslatára jutni iparkodtak. Különösen a vezérszerep Ferencziné — Reville hercegné kezeiben méltó tolmácsot nyert. A politikai viszonyokkal foglalkozás iránta a hűségig közömbös s a helyett inkább az ifju szívviszonyai iránt érdeklődő s boldogításukat önzéstelenül előmozdítani törekvő hercegné a legkisebb árnyalatig kifogástalanul szabatosan, lelkiismeretes előtanulmányt tanúsító felfogással személyesítette. Liptayné — Villiers Susanne, a gyermekességig játszi kedélyű s tekintetben a magasabb (?) felfogás szerinti etike szabályain magát tültető, de mindamellett mélyen érzni tudó unokaleány, illetve unokahug különösen előbb törvénytelen származása okozta szívfájdalmának s később a kerti jelenetben a hön szeretett gyámnak szerelmi vallomása előidézte gyermekiesen ártatlan zavarán átcsillámló s szóval kifejezhetlen túlaradó örömeinek ellentétes érzelmek oly meleg bensőséggel s oly egyszerűen természetesen tükröztek vissza jól átgondolt játékban, hogy rá nézve e játéka már magában a legszebb dicséret, melyből a kerti jelenet szép sikere fejében Korády — Ceran Roger kedvesének is méltán juttathat az unokahug Jakabffyné — Raymond Jeanne és kivált Tukoray — Vendelin, mint az öreg Gottfriednak vékony gondolkodásu s konkrét tárgy nélküli ideális szerelmű segéde s gyámja kedélyes egy fickó volt, ki a humor józú nedűjéből néha kelleltnél kicsit többet is nyújtott a közönségnek. No de mindamellett dicséretére legyen mondva, hogy humorának bora nem volt fukszinós, s így szellemi émélyt azért épen nem okozott. Csakhogy a jót is, ép azért mert jó, spórolni kék.

Szombaton, február 4-én „Cifra nyomorúság.” Eredeti színmű, irta Csiky Gergely. Az összes hazai sajtó a legmelegebb rokonszenvvel üdvözölte a már ekkor szép nevű s eszmegazdag költőt e nevére méltó nagybecsű termékeért, melyet a magyar színműirodalomra nézve egyhangúlag s határozottan nyere-ménynek, szerjéjé pedig e fajta zsánerben követésre méltó utórnek nyilvánították. Egy részlet ez az életből, hatalmas fantáziába mártott esettel meglepően hű képpé varázsolva, melynek alakjai keserű humorral vannak színezve s melyek csak azért akarnak megnevetetni, hogy kissé élet vegyék a belőlök kiserő nyomoru való okozta fájó érzetnek. Nevetünk csak azért; hogy ne sírjunk. Az emberi társadalom azon osztályának nyomora van itt maró gúnnyal esetelve, kik kedélyt, életkedvet és erőt egyaránt megemésztő munkáikért csak annyira vannak díjazva, amennyi az éhenhaláshoz sok, az állásukhoz mért megélhetéshez kevés. És hogy az ellentét annál kirívóbb legyen, a szellemi képzettségnek még eleme t is nélkülözö, de szerencsével párosult ügykezetük folytán mégis többszörös háztulajdonosokká emelkedett egyszerű iparosok, uri dá-makká cseperedett szakácsnők is kegyelmet gyakorolnak velök, páriakkal, ha a házbérfizetési határidő előtt kegyesen kibázbólitani nem méltóztatnak, vagy azt valami uton-módon leszolgáltatni nem engedik. Természetesen a díjazás mostohasága mellett sokakat közölök önhibájuk, a nagyzás átka, de nagyrészt mégis a világ túlfeszített követeléseinek erkölcsi kényesere, mely őket a bon-ton nevében anyagi erejüket meghaladó kiadásokra kénytetni, ez hajtja őket aztán anyagi zavarokba, ezekből az uszóságok körme közé, ezek közül a becsület, erkölcsi önértet vásárpiaára, s végre

különféle többé-kevésbé összefüggő s össze nem függő mulattatóan kedélyes epizodokkal tarkázva, de minden frivolitástól menten. Olyan e darab, mint egy mozaik, melynek ha nem minden darab kövecskéje tökéletesen összhangzatos is, de a szemet azért nem sérti. Egy gazdag s époly korlátolt látkörü, mint róka koma természetű bécsi kereskedő és háziurnak s házbéli kedves övének kül- és belterjes viselt dolgai vannak e képbén megörökítve. Valóságos családi fotográfia. Hitták vala pedig a családtyát Lampel Gottfriednak, amint, hogy másként hogy is hihatának egy járszalagon vezetett kedélyes bécsi sógort. Főalakja azonban e rajznak a háziur ép oly csinos, mint szellemes, de a házbeliek iránt, Gottfried fertett sem kivéve, zsémbes, türelmetlen s a finomabbnál finomabb kiadásu titulusok osztogatásában épen nem válogatós Rézi huga, ki, önmagát kivéve, elégedetlen mindenkivel, az egész világgal, de különösen a férfialakkal, kik közül még egyet sem talált szíve gyöngédebb érzelmeire méltót. Egyszerre azonban Teréz kisasszony szívvilága szörnyü nagyot fordult. Az eddig harapós farkas egyszerre kézből etetett csendes báránykává szelidült, mások szívviszonyai iránt meleg részvételt kezdett érdeklődni, mindenki iránt nyájas, elnéző lett. Szóval, mint e rendkívüli változás által meglepett házi nevelő megjegyzé: szíve mélyen alvó gyöngédebb érzelmi felébredtek. S valjon ki ébresztette azokat fel? . . . Egy magyar huszárkáplár, ki mint a házi ur egyetlen fiának a félkegyelmű Ródi gyerekek épen véletlenül káplárja azon önző szívességből lett a családhoz ebédre meghíva, hogy az ifurral kissé ne olyan nagyon huzsárosan bánjék. A csinos, férfias képű, finom magartásu s egyenes jellemű deli magyar fiúnak tüzet lövellő csillogó szeméitől, aztán Teréz kisasszony szíve is tüzet fogott, még pedig oly erősen, hogy többé el sem olthatta. No de nem is vágyott eloltani; mert amint később megtudta, hogy a fiatal huszár is szívesen szítja a lángot a maga szívében viszont táplált hő vonzalommal, s hogy ő különben is mint okleveles gazdász az intelligensek sorába tartozik; nem csak Magyarországon birt bántati birtokainak igazgatásával, melyért alnév alatt közben már folyamodott, hanem egyúttal szíve igazgatásával is megbízta őt a házasság örök időkre szóló szerződésének jogérvényes megkötése által.

A játék főalakja, hönője is valóban Jakabffyné. Teréz volt, ki ez este megmutatta, hogy a szívből és szívhöz szólás akkordjain a nemesebb érzések oly andalítóan kedves szímfőniáját tudja elővarázsolni, hogy a kellemes csalódásban ringatózó képelet hajlandó valónak hinni azt, mit ő játsza ad Midőn a lángra gyúlt szív érzelmeinek meghódolva a hidegen számító ész ítélőszéke előtt önmagát, s a tisztá, ünzetlen szerelemtől ittas szív követelményeinek jogosultságát az elítélet felületesen kicsinyes akadékoskodásával szemben védeni s lelke nemes felháborodásával a szívnék az ész elleni döntő csatáját szítva a győzelmet a szív részére biztosítani ügyekszik, ezt oly finom rutinnal, oly csinnal játszá, hogy azt szépen játszani csak is így lehet. Ez egyetlen jeleneteért megérdemelné Jakabffyné, hogy jövő esőtörtökön andadó jutalomjátéka alkalmával zsúfolt ház előtt ragyogtathassa művészi talentumát. — Kőváry-Lampel Gottfried oly nagyszerűen plasztikus maszkirozás-al, beszédmodorában s minden mozdulataiban oly találó vonásokkal esetelte az öreg nyulszívű tubákos spiszbünger sógort, mintha valamikor csakugyan bécsi hausherr lett volna már. — Pataky Irma — Zsuzsi, a magyar huszár még a veres orru cseh Muki káplárban is szeretni tudó hamiskás szakácsnét csinos kiállítás'an adta. — Kőváryné — Rumpelsburg Elza kissé nagyon is csinos és fiatal volt a „vén szatyor” címre, mellyel őt egy háta mögött folyton traktálták.

Hanem az unalmasságig bőbeszédűnek, amint szerepe is kívánta, elég bőbeszédű volt, járt a nyelvcskéje akár a kereplő fenakadás nélkül, mi csak annak a kétségtelen jele, hogy szerepét nemcsak jól felfogta, de jól be is tanulta. Szigethy — István, tüzről pántant magyar huszár volt, szépen festette a magyar szellemet és jellemet, s bécsi viselkedése nemcsak neki szerencsésére, de hazájának is dicséret üttöt ki. Tukoray — Vendelin, mint az öreg Gottfriednak vékony gondolkodásu s konkrét tárgy nélküli ideális szerelmű segéde s gyámja kedélyes egy fickó volt, ki a humor józú nedűjéből néha kelleltnél kicsit többet is nyújtott a közönségnek. No de mindamellett dicséretére legyen mondva, hogy humorának bora nem volt fukszinós, s így szellemi émélyt azért épen nem okozott. Csakhogy a jót is, ép azért mert jó, spórolni kék.

Szombaton, február 4-én „Cifra nyomorúság.” Eredeti színmű, irta Csiky Gergely. Az összes hazai sajtó a legmelegebb rokonszenvvel üdvözölte a már ekkor szép nevű s eszmegazdag költőt e nevére méltó nagybecsű termékeért, melyet a magyar színműirodalomra nézve egyhangúlag s határozottan nyere-ménynek, szerjéjé pedig e fajta zsánerben követésre méltó utórnek nyilvánították. Egy részlet ez az életből, hatalmas fantáziába mártott esettel meglepően hű képpé varázsolva, melynek alakjai keserű humorral vannak színezve s melyek csak azért akarnak megnevetetni, hogy kissé élet vegyék a belőlök kiserő nyomoru való okozta fájó érzetnek. Nevetünk csak azért; hogy ne sírjunk. Az emberi társadalom azon osztályának nyomora van itt maró gúnnyal esetelve, kik kedélyt, életkedvet és erőt egyaránt megemésztő munkáikért csak annyira vannak díjazva, amennyi az éhenhaláshoz sok, az állásukhoz mért megélhetéshez kevés. És hogy az ellentét annál kirívóbb legyen, a szellemi képzettségnek még eleme t is nélkülözö, de szerencsével párosult ügykezetük folytán mégis többszörös háztulajdonosokká emelkedett egyszerű iparosok, uri dá-makká cseperedett szakácsnők is kegyelmet gyakorolnak velök, páriakkal, ha a házbérfizetési határidő előtt kegyesen kibázbólitani nem méltóztatnak, vagy azt valami uton-módon leszolgáltatni nem engedik. Természetesen a díjazás mostohasága mellett sokakat közölök önhibájuk, a nagyzás átka, de nagyrészt mégis a világ túlfeszített követeléseinek erkölcsi kényesere, mely őket a bon-ton nevében anyagi erejüket meghaladó kiadásokra kénytetni, ez hajtja őket aztán anyagi zavarokba, ezekből az uszóságok körme közé, ezek közül a becsület, erkölcsi önértet vásárpiaára, s végre